

Kirken *i* dag

TEMA | Hvad tror vi på?

Troens samtalestationer Se side 3

Sæt "TRO" på dagsordenen... Se side 10

TEMA | Hvad tror vi på?

Indhold

- 3 **Troens samtalestationer**
af Henrik Bundgaard Nielsen
- 4 **Kristen tro er tillid til Gud**
af Hans Raun Iversen
- 6 **Troen er en urolig ting**
af Thomas Reinholdt Rasmussen
- 8 **Myter og tro**
af Hans J. Lundager Jensen
- 10 **Sæt "TRO" på dagsordenen...**
af Jens Maibom Pedersen
- 12 **De kristne trosbekendelser**
af Anders-Christian Jacobsen
- 13 **Hvad tror vi på?**
af Anders-Christian Jacobsen
- 16 **Vi tror på... –
En moderne trosbekendelse**
af Jens Rosendal
- 18 **Hvad tror vi ikke på?**
af Bent Arendt
- 20 **Et forsøg på nye Haderslev-
artikler**
af Inge Lindhardt Mikkelsen
- 21 **Hvad ved vi egentlig? –
Folkekirken og troen**
af Camilla Sløk
- 24 **Vandret ud i livet**
af Bjarne Lenau Henriksen
- 25 **Hvad kan troen? –
Fra hospitalspræstens verden**
af Pia Sundbøll
- 26 **Hvad gør troen?**
af Lone Vesterdal
- 28 **Hvad tror du selv? –
Tro og konfirmander**
af Suzette Schurmann Munksgaard
- 30 **Spændende projekter i to
københavnske sogne**
- 31 **Nyt fra Kirkefondet**

Nr. 2 | Juni 2016

15. årgang

ISSN 1601-8230

Udgiver: Kirkefondet, Peter Bangs Vej 1,
2000 Frederiksberg
Tlf. 33 73 00 33
E-mail: kirkefondet@kirkefondet.dk
www.kirkefondet.dk

Formand: Erik Møllerup
Generalsekretær: Henrik Bundgaard Nielsen

Kirken i dag redigeres af:
Charlotte Lydholm

Temagrube bag nr. 2 | 2016:

Anders-Christian Jacobsen, Bent Arendt,
Jens Maibom Pedersen, Mette Birk og
Charlotte Lydholm

Layout og produktion:

Jørn Thomsen Elbo A/S, Kolding

Årsabonnement for 2016: Kr. 240,-

Enkeltnumre: Kr. 70,-
Abonnement kan bestilles ved
henvendelse til Kirkefondet

Forsidebillede:

Foto: Charlotte Lydholm

Henrik Bundgaard Nielsen

generalsekretær i Kirkefondet

Troens samtalestationer

Tilsyneladende har vi danskere ikke problemer med at sige ja til en mere løs udtalt, lidt svævende og absolut "ikke-dogmatisk" tro. Men så snart der skal sættes ord på troen, så bliver det svært. Hvorfor?

At sætte ord på troen

Når danskerne i tilbagevendende undersøgelser om religiøsitet skal svare på, om de er troende, så har den procentdel, som svarer: "Ja, jeg er troende", siden begyndelsen af 1990'erne ligget ret stabilt på lige godt 70 %. Men når man så efterfølgende spørger mere detaljeret ind til denne tros indhold, så falder procenterne, idet kun f.eks. en tredjedel svarer ja til, at de tror på et liv efter døden. Tilsyneladende har vi danskere åbenbart ikke problemer med at sige ja til en mere løs udtalt, lidt svævende og absolut "ikke-dogmatisk" tro. Men så snart der skal sættes ord på troen, så bliver det svært. Hvorfor? Er det et udtryk for individualiseringen, hvor holdningen er, at min tro skal jeg nok selv sætte ord og indhold på. Jeg vil ikke fastlåses af en bekendelse eller et dogme!

Eller bunder modviljen mod at svare ja til konkrete elementer af troens indhold simpelthen i, at mange danskere mangler et "religiøst" sprog? Eller har en meget herskende og fuldt ud teologisk legitim forståelse af tro som tillid reduceret vores "trosbekendelse" til: "Lad os bekende vor kristne tro: Vi har ubetinget tillid til Gud. Amen"? Og når dette kædes sammen med en ligeledes central luthersk forståelse af troen som ren gave, der gives til os uden, at vi skal gøre os fortjent

dertil, har det så ført til, at vi knapt nok over os i at formulere, hvad det er vi tror på i frygt for, at det skal blive opfattet som et udtryk for, at vi ved egne ord og gode formuleringer vil gøre os fortjent til vores egen frelse?

Svært at "købe hele pakken"

På det netop afholdte folkekirkemøde i København var der debat om de faldende dåbstal. Det blev påpeget, at en af årsagerne til fravalg af barnedåb kan være, at mange unge forældre har det

Gud i ryggen. Måske gælder det overordnet om at hjælpe danskerne til at sætte ord på troen?

At sætte troen på dagsordenen

Når CUR (Center for Ungdomsstudier) interviewer konfirmander, fortæller de, at de faktisk er glade for konfirurationsforberedelsen som et forløb, hvor der sættes ord på troen. Og ph.d. i religionspsykologi Peter la Cour påpeger, at danskerne mangler religiøse billeder og forestillinger at gribe til,

når de rammes af krise. Så der er al mulig grund til, at troen sættes på dagsordenen. Der er ikke brug for lange dogmatisk mættede foredrag om, hvad tro er, men der skal skabes rum for refleksion og samtale om tro. Det sker heldigvis også i stigende grad. I 1991 oprettede titl. efter-skoleforstander Carl Johan Gräs en "sam-

Foto: Christina Raakjær Nielsen

svært med på barnets vegne at skulle sige ja til hele trosbekendelsen ved dåben. Det er for stor en mundfuld at skulle "købe hele pakken". Hvad skal folkekirken så gøre? Drejer det sig om en nyformulering af trosbekendelsen? Eller er det snarere en pædagogisk udfordring, hvor det gælder om at forklare, hvad et ja til trosbekendelsen betyder? F.eks. at det kan forstås som at sige ja til lade sig fælde ind i en lang gammel tradition og i et stort fællesskab eller som at sige ja til at få

talestation" på en nedlagt landsbrugs-ejendom, hvor mennesker kunne komme sammen og tale om tilværelsen. For som han sagde i et interview, så er "et menneskes tro helt afgørende for, hvordan det opfatter tilværelsen. Det er langt fra nogen ligeegyldig detalje, om det tror på en kærlig Gud og får sammenhæng i tilværelsen, eller om alt er tilfældighed, og livet ender som støj og klatværk." Jeg tror, at der er brug for mange flere af sådanne "troens samtalestationer". ■

Hans Raun Iversen

lektor i Systematisk teologi på Københavns Universitet

Kristen tro er tillid til Gud

Kristen tro er tillid til Gud. Så enkelt kan det siges, i hvert fald når det er Martin Luther, der skal sige det. Troen er for Luther fidusial, dvs. at den handler om at have fidus eller tillid til Gud – og i videre forstand til livet og medmenneskene. Det sidste understregede især Grundtvig, som fremhæver, at man ikke kan forstå og have tro i kristelig forstand, hvis man ikke også har det i menneskelig forstand. Lad os se på de centrale tankegange hos de to.

Luther: Troens gave skaber kærlighedens gerninger

”Vi skal over alle ting frygte, elske og sætte vores lid til Gud”. Sådan udlægger Luther i ”Den Lille Katekismus” det første af de ti bud: ”Du må ikke have andre guder”. I ”Den Store Katekismus”, der er en slags ’lærerens bog’, når der skal undervises i ”Den Lille Katekismus”, forklarer Luther,

hvad det betyder at have en Gud: ”En Gud kaldes alt det, hvoraf man venter sig alt godt, og hvortil man tager tilflugt i sin nød. Altså, det at have en Gud er intet andet end, at man af

hertet stoler og tror på ham... alene hjertets tillid og tro afgør både, hvad der er Gud og afgud. Er troen og tilliden ret, er også din Gud ret. Og omvendt, hvor tilliden er falsk og urigtig, er den rette Gud, der heller ikke. Thi de to hører sammen, tro og Gud. Det, hvortil du knytter dit hjerte, og hvorpå du forlader dig, er i virkeligheden din Gud.”

Tillid til Gud eller for den sags skyld til et andet menneske, kan man

ikke tage af sig selv. Tro og tillid til en anden får vi, når den anden viser sig troværdig for os. På den måde er tro og tillid altid en gave, som den anden skænker os. Jeg har tillid til min kone, fordi jeg altid kan stole på hende. På samme måde handler kristentro ikke om at påstå eller hævde et eller andet,

Tro er, ligesom håb og kærlighed, ikke noget, vi kan tage af os selv. De er gaver, som rækkes os af Gud og mennesker – både i det skabte menneskeliv og i kristenlivet.

men om at modtage tro på Gud og dermed tillid til Gud som Far, Søn og Helligånd. Om vi begynder med oplevelsen af al den ting, som Gud har gjort og skabt for os, eller vi begynder med en erfaring, som vi kun kan tolke som Helligåndens virke i vort liv, eller om det sker, at Jesus af Nazareth bliver stillet os for øje og møder os som troværdig, er ikke det afgørende. For de fleste kristne er mødet med Jesus Kristus dog det centrale orienterings-

punkt i kristendommen. Kristentro er derfor altid også Kristustro.

Kristentro som Kristustro lader ingen uberørt. Den tro er en kraft, der genskaber et menneske: ”Intet gør personen god, uden troen alene, og intet gør den slet uden vantroen alene”. Sådan siger Luther det i én af sine

mange spidsformuleringer i skriftet ”Om et kristenmenneskes frihed” fra 1519. Han udfolder senere spidsformuleringen således: ”Se, således er troen en kilde til kærlighed og lyst til Gud, og kærligheden en kilde til et frit, villigt, muntert liv, som vil tjene næsten for intet.”

I fortalen til Paulus’ brev til romerne udfolder Luther sit syn i bibelske og dogmatiske vendinger:

”Tro er Guds gerning i os, som forvandler og genføder os (Joh. 1) og dræber den gamle Adam og gør os til nye mennesker i hjerte, sind, tanker og alle kræfter og bringer os Helligånden. Ja, troen er en så levende, skabende, virksom og mægtig ting, at det er umuligt, at den ikke bestandigt skulle udrette noget godt.”

Luther siger ikke, at kristne mennesker altid gør gode gerninger. Tværtimod er vi som kristne altid på én gang retfærdige for Gud og syndere overfor hinanden. Det er troen, der gør gode gerninger, når og hvor den tager magten i os. Luther er her meget fokuseret på, at den enkelte skal modtage den centrale kristustro, som ingen er født med. Dermed kommer han let til at underbetone, at der også findes en almenmenneskelig tro, som er den kristne tros bedste byggemateriale. Det fremhæver Grundtvig, som har det med at fortsætte, hvor Luther slipper. Han vil nemlig have den lutherske reformation til at fortsætte ad samme spor, men på en måde så den kommer til at stå stærkere.

Grundtvig: Troen lever af kærligheden

Ligesom den store kristne tradition siden Paulus' kapitel 13 i Første Korintherbrev er Grundtvig meget fokuseret på treenigheden tro, håb og kærlighed. Han har tilmed et instruktivt billede på, hvordan de tre forholder sig til hinanden:

I Lampen Tro, som alle ved,
er vægen Håb at tænde,
men Olien er Kærlighed,
af den kun Hjerter brænde.
På Hjertet ser Brudgommen.
(Sang-Værk V, 282, 8).

Troen eller tillidsfuldheden i omgangen med livet, mennesker og Gud er det mest omfattende, hele lampen. Men der er intet lys i lampen, hvis den ikke har en væge, som får lampen til at skinne i mørket og vise vejen frem. Allervigtigst er dog den olie, som får lampen til brænde. Og det er akkurat det brændende hjerte, brudgommen, Kristus ser på.

For både tro, håb og kærlighed gælder det, at de er almenmenneskelige fænomener i vore liv. Ja, de er for Grundtvig tilmed en helt afgørende side af den gudbilledlighed, mennesket er skabt med. Forholdet mellem den menneskelige og den kristelige tro beskriver Grundtvig således:

I fortalen til Paulus' brev til romerne udfolder Luther sit syn i bibelske og dogmatiske vendinger: "Tro er Guds gerning i os, som forvandler og genføder os (Joh. 1) og dræber den gamle Adam og gør os til nye mennesker i hjerte, sind, tanker og alle kræfter og bringer os Helligånden. Ja, troen er en så levende, skabende, virksom og mægtig ting, at det er umuligt, at den ikke bestandigt skulle udrette noget godt."

Hvad er tro i Hjertet inde,
Tro, som Hvermand kalder sin,
Troen mellem Mand og kvinde,
Mellem dig og Moder din?
Er ei Tro i alles Munde
Sikkerhed af Hjertens-Grunde!

Alt hvad vi hinanden love
Os er Mundsveir kun og Tant,
Hvis at troe vi ei tør vove
Ubeset, at det er sandt,
Thi kun Gud kan vist udfinde
Hvad iløn vi har isinde.

Dersom al vor Tro uddøde
Spildt blev hvert Oplysnings-Ord
Livet tomt og Landet øde
Mennesket sin Art afsvor
Visnet var da Stamme-Træet
Mennesket paa Græs med Fæet.

Christen-Tro er Sikkerheden
Paa Vorherres Jesu Ord
Først om Naaden, saa om Freden
Livets Haab og Trøst på Jord
Thi Guds-ordet ingenlunde
Lader sig af Støv udgrunde.

Dersom Christen-tro uddøde,
Al Guds-Kundskab blev til Spot
Haabet tomt og Himlen Øde,
Ligegyldigt ondt og Godt,
Døvt for Sandhed er det Øre,
Som Guds Sandhed ei vil høre!
(Sang-Værk V: 158, 1-5).

Troen – i dens sammenhæng med håbet og kærligheden – er menneskets adelsmærke, som ethvert menneskeliv må bygge på. Kristendom er et nyt liv i det gamle liv, den lever blandt mennesker som tro, håb og kærlighed med Kristusorientering. På den ene side må kristenlivet bygge videre på forudsætningerne i menneskelivet. På den anden side risikerer vi, at menneskelivets behov for tro, håb og kærlighed af-

stumpes, hvis mennesker ikke har sans for den kristelige tro, håb og kærlighed. Menneskeliv og kristenliv må vekselvirke med hinanden.

Holder Luthers og Grundtvigs opfattelse af tro i dag?

Det synes jeg, at den gør. Lad mig samle op i tre punkter, som det er vigtigt at holde fast på:

1. Tro er, ligesom håb og kærlighed, ikke noget, vi kan tage af os selv. De er gaver, som rækkes os af Gud og mennesker – både i det skabte menneskeliv og i kristenlivet.

2. Troen, hvormed vi tror, kan ikke adskilles fra troen, hvorpå vi tror. Det er langt fra ligegyldigt, hvad vi tror på, for troens indhold indvirker på vores evne til at tro og dermed, om vi lykkes som mennesker.

3. Som kristne må vi glædes over, at alle mennesker lever i tro, håb og kærlighed, så deres liv er lige så smukke og til tider smukkere end vores. Tilmed har alle mennesker dermed forudsætninger for at lade sig inspirere af kristendommen med dens tro, håb og kærlighed med Kristusorientering. ■

af Thomas Reinholdt Rasmussen

provst i Hjørring Søndre Provsti

Troen er en urolig ting

En af de beretninger fra Det nye Testamente, der tydeligst taler om tro, er beretningen hos Lukas (kap. 17), hvor apostlene henvender sig til Jesus og beder om mere tro. De ved vist godt med det spørgsmål, at netop troen ikke er deres stærkeste side. Men Jesus svarer dem med ordene, at hvis de havde tro som et sennefrø, kunne de sige til et morbærtræ, at det skulle rykke sig op med rode og kaste sig i havet. Vi hører ikke umiddelbart apostlenes kommentarer til dette, men de har givetvist været lidt slukørede. For hvem kan det? Hvem kan få et træ til at rive sig op med rode og kaste sig i havet? Jeg har aldrig mødt nogen, der kunne.

Det betyder åbenbart, at troen, som Jesus spørger efter, slet ikke er mulig. Der er åbenbart slet ingen, der har den tro. Troen, som vi kender den, er måske højest en svag afglans af den rette tro.

Troen, som der spørges efter, findes altså ikke. Det er også grunden til, at Jesus må hænge på et kors. Hvis vi havde den rette tro og troede på den rette måde, var korset en overflødighed. Men det er korset ikke, og derfor peger det på vores troløshed.

Da kvinderne påskemorgen kommer til graven, har de ingen tro på, at Jesus skulle være opstanden. De kommer til graven med salve ifølge deres

skikke for at gøre den døde Jesus klar. De kommer til graven i den tro, at de skal finde en død. Og da modsiges deres tro. Jesus er opstået på trods af kvindernes, disciplenes og vores tro. Det er ikke vores tro, der får Jesus op af graven, men det er Gud. Opstandelsen, som er kerneberetningen i Det Nye Testamente, er altså en modsigelse af tro.

Det er væsentlige ord i en tid, der er meget optaget af tro. Der er det væsentlige at sige, at troen ikke er en ak-

Troen er en urolig ting, der driver os hid og did og åbner for nye verdener, men det er altid Gud, der åbner.

tiv størrelse, der får ting til at ske, men at troen i virkeligheden er en passiv størrelse, der gives os. Troen er vi ikke herre over, og troen er en urolig ting, som Luther siger, der gør uro i vores liv.

Troen som givet

Martin Luther skriver i Den Lille Katekismus om troen, at jeg ikke ved egen evne eller kraft kan tro på Jesus

Kristus. Det betyder, at troen ikke er min ydelse eller gerning. Det lyder måske i første omgang mærkeligt, men det er en helt almindelig erfaring, vi gør os hver dag. Hvis vi møder et menneske, som vi ikke har truffet før, og det menneske fortæller os en fantastisk historie, og vi tror ham, så er det ikke os, der skaber troen i os selv, men hans fortælling, der skaber troen i os. Vi kan ikke tvinge os til at tro, men højest til at være hyklere, der lader som om, vi tror. Troen er ikke vores aktivitet, men hans fortællings gerning.

Således også med Gud. Gud fortæller sin historie om sig i Jesus Kristus, og gennem den historie kan det ske, at vi tror den. Troen er altså ikke det samme som en politisk eller ideologisk overbevisning. Troen er noget, der skabes i os, hvad enten det sker i mødet med mennesker eller i mødet med Gud. Derfor siger vi også med et smukt ord, at troen er en tilsigelse. Det er Gud, der er den aktive part, der tilsiger os til nåde og kærlighed, og gennem den skabes troen i os.

Tro er altså noget, vi giver til hinanden, og som Gud giver til os.

Hvor meget skal man tro?

Et almindeligt spørgsmål er ofte, om man tror nok. Har man den tro, der skal til? Tror jeg, som jeg skal, og er

Hvis vi spørger, om vi tror nok, har vi egentlig misforstået det. Kristendommens grundlæggende udsagn er, at vi ikke tror nok, for hvorfor skulle Jesus ellers hænge på et kors? Kristendommen tager vores manglende og svage tro alvorligt.

det nok? Men spørger man sådan, er man gået galt i byen. Så har man gjort troen til en gerning og en handling fra min side, der skal opfyldes. Hvis man begynder at spørge efter, om hvor lidt eller hvor meget det er nødvendigt at tro, så er troen gjort min ydelse og ikke til Guds handling mod mig.

Men spørgsmålet er almindeligt i vor tid, som på mange måder er en slags ny-pietisme. Pietismen lagde vægt på troen, som man troede med, og ikke nødvendigvis det, som troen troede på. I mange frikirkelige sammenhænge er det tydeligvis troen, det handler om og ikke det, som troen tror på. Ved en af udkørslerne fra Aalborg er der en stor frikirke, der på sin husgavl blot har skrevet ordet "TRO". Det ville have været bedre, hvis der stod "KRISTUS", for tro kan være på hvad som helst, men tro på Kristus kan kun være den tro, der ved, at alt er givet.

Men ordet på husgavlen er udtryk for denne moderne overbelastning af individet, der skal kunne stå inde for alt. Man mener tit, at hvis man ikke står inde for det, er det ikke sandt. Det er den holdning, der giver konfirmanderne så mange kvaler, for tror de nu nok til at blive konfirmeret. Det er en moderne pietisme, hvor sandheden afhænger af mig og mit engagement.

Men så har man gjort troen til en handling, der skal gøres af mig, og da hænger Jesus på korset uden grund, for da kunne han blot have opfordret

os til at tro nok. Men han beskrev troen som en mægtig kraft til at rykke træer op med rode, hvilket betød, at troen grundlæggende for os var umulig.

Hvis vi spørger, om vi tror nok, har vi egentlig misforstået det. Kristendommens grundlæggende udsagn er, at vi ikke tror nok, for hvorfor skulle Jesus ellers hænge på et kors? Kristendommen tager vores manglende og svage tro alvorligt.

Frelse ved Kristus

For mange år siden hørte jeg et foredrag af daværende biskop for Fyens Stift, Vincent Lind. Under spørgerunden efter foredraget rejste en tilhører sig op, noget opflammet, og sagde til Lind: "Vi frelses da ved tro", og understregede derved efter sin egen mening det lutherske grundlag. Men Lind tog roligt til orde, og sagde: "Nej, vi frelses ved Jesus Kristus".

Det er en ordveksling, der har sat sig fast i mit sind, og senere har jeg fået den bekræftet hos Luther selv. Troen er den tilstedeværende Kristus i mig, der griber mig i den tro, han skænker.

Foto: Niels Thure Krarup

Det har vi en meget kendt og central beretning om i Det Nye Testamente, nemlig beretningen om Peters vandring på søen. Disciplene er i en båd på søen, og ser pludselig Jesus komme gående på vandet "i den fjerde nattevagt". Jesus beder Peter om at komme ud til sig, og Peter træder ud på vandet. Men midt i bølgerne mister han troen og begynder skrækslagen at synke ned i vandet, mens han råber: "Herre, frels mig!", og Jesus griber hans hånd med ordene: "Du lidettroende, hvorfor tvivlede du?" Peter frelses på trods af sin tvivl. Peter frelses af Jesus Kristus.

Troen er en urolig ting, der driver os hid og did og åbner for nye verdener, men det er altid Gud, der åbner. Det er vor tids overbelastning af mennesket, at vi selv skal kunne stå inde for det hele – også troen. Det Nye Testamente beskriver i en række kerneberetninger fra Peters vandring på søen til kvinderne ved graven, at det ikke er vores tro, der får tingene til at ske, men det er Gud. Måske skulle vi til at lægge knap så meget vægt på troen, som vi tror med, men mere vægt på det, troen tror på. ■

.....

Hans J. Lundager Jensen

professor, dr. theol., Religionsvidenskab
og Teologi på Aarhus Universitet

MYTER & TRO

Myter

Ordet 'myte' vil jeg her bruge om fortællinger om verdens oprindelse. Jeg har kun plads til ét eksempel blandt tusinder, så jeg tager det bedst kendte: Edens Have i Første Mosebog. Her er de handlende personer: Gud, Adam, Eva, slangen – og tilblivelsen af en virkelighed: en verden hvor Gud ikke (længere) umiddelbart og synligt er nærværende, hvor der (nu) må arbejdes for føden, hvor der (nu) fødes børn, hvor mennesker (nu) går med tøj og (nu) skal dø. Oprindeligt var der ikke noget liv på jorden. Så skabte Gud liv; men meningen var, at mennesker og dyr skulle leve sammen med Gud på et lille, aflukket territorium (haven). Først efter dramatiske begivenheder sendes de ud for at leve i den virkelighed, som også er nutidens. Denne myte vil fortælle om den virkelighed, som gælder for alle mennesker overalt og til alle tider. Men den går ud fra, at alle mennesker er kornavlende bønder, og den er mærket af sin oprindelse et sted i spændet imellem Babylonien (nu Irak) og Israel (fx udspringer floderne Eufrat og Tigris i Edens Have).

Myter ligner den forståelse af virkeligheden, som hersker i nutiden: naturvidenskabernes Big Bang, dannelse af solsystemer, evolutionen af organismer på jorden frem til menneskeartens hi-

storie fra stenalder til nutid. Men natur- og kulturvidenskabernes store fortælling adskiller sig fra myter ved, at deres begivenheder ikke forudsætter handlende personer. Den er derimod ikke mere 'realistisk'; fx går partikel- og astrofysik mere end nogen myte ud over al forstand. Og den ligner en myte som den om Edens Have (og myten om Babelstårnet) ved at begynde med en samling af al ting på ét sted, hvorfra disse ting breder sig ud. Myten forudsætter ganske vist eksistensen af visse størrelser fra begyndelsen af dens forløb, fx, som her, Gud og Jorden. Men videnskaberne forudsætter eksistensen af stof.

Har folk 'troet' på deres myter?

Ikke, hvis 'tro' betyder at holde for ubetinget sand. Bare i Det Gamle Testamente er der flere myter om verdens oprindelse, bl.a. den kendte om skabelsen på seks dage i 1 Mos 1. 'Sandhed' er her irrelevant; myter kan være tankevækkende, underholdende eller smukke, uden at være 'sande'. Myter tilhører en gruppes kultur, og er dermed relevante for de mennesker, som udgør denne gruppe. Myter er bl.a. fælles referencepunkter. I Danmark forstår de fleste, hvad der menes, hvis nogen siger, at "lad os nu ikke begynde med Adam og Eva". Det ville være latterligt at indven-

de: "Jeg forstår ikke dette udsagn, for som vi alle ved er fortællingen om Adam og Eva ikke sand".

Gruppers kultur består over tid, hvis generationerne kan videregive deres viden. Derfor er myter ikke kun noget, der dannes, men også noget, der går til grunde og forsvinder. Myten om Edens Have har givet mening og er videregivet i over 2000 år.

Tro og myter

Myter har i høj grad med guder eller Gud at gøre, for guder er her ofte handlende personer. Myter indgår i en kulturs fester, ritualer, templer osv. Alt dette er ikke noget, man specielt 'tror på'. Det tages mere eller mindre for givet. Man 'tror' ikke på en fest, men deltager i den, lige som man ikke 'tror' på en kirke – men man kan gå ind i den. Mennesker kan godt være skeptiske over for deres myter. De kan lægge større vægt på én myte fremfor en anden, eller se bort fra dem alle, eller få interesse for en fremmed myte. Myter cirkulerer imellem forskellige kulturer og forandres undervejs. Myten om syndfloden er babylonisk, men har fået sin særlige form i Det Gamle Testamente.

Hvad er da 'tro' i religiøs sammenhæng? Her vil jeg forstå en bestemt holdning over for en viden (dvs. et

forestillingsindhold), som holdes for sand – op imod alternativer. Der er dermed et polemisk element i en 'tro'. Når der i trosbekendelsen siges, at 'Vi tror på Gud Fader', er der underforstået en villen holde for sand, selv om andre siger noget andet. De, der fremsiger trosbekendelsen, er dem, som har valgt at holde netop dette for sandt.

Kulturer, der har myter, er ikke specielt polemiske i deres forhold til deres guder, ritualer og fester. Troen er et fænomen, der kom ind i religionernes historie for godt 2000 år siden. Her begyndte religioner at skille sig ud fra almen kultur og blive noget, man aktivt kunne vælge til eller fra. Den troende er en, som er omgivet af alternativer. Han eller hun kan 'falde tilbage' til den mytiske kultur og tage alting, herunder guderne og deres fortællinger, for givet. Men han eller hun kan også blive fanget ind af andre, alternative religioner. Tro er en betegnelse for at forblive i

den religion, man ser sig placeret i, og som man ideelt set selv har valgt. At tro er at insistere på bestemte opfattelser, selv om andre hellere end gerne vil modsige dem, lige som det at være tro over for sin kone, selv om man ser sig omgivet af andre kvinder. Når ateistiske kampagner altid mislykkes, er det fordi kristendommen har 2000 års kompetence i at modstå fristelser!

Tro ved forskellige temperaturer

Men tro kan forekomme i forskellige temperaturer. Den kan være mere eller mindre varm og derfor også for varm eller for kølig, og den bør reguleres som temperaturen i et rum – som Grundtvig gør klart i en bøn til Helligånden: "Styrk og bøj os med din arm, gør vor kolde kundskab varm, dæmp og luer vilde!". Og den skal holdes i live. Det er det, man har gudstjenester til, som det fremgår af indgangsbøn-

nen: "Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre ..." – ikke fordi jeg har glemt det helt (så ville jeg ikke være kommet), men fordi jeg er på vej til at glemme det og gerne vil have det styrket, jf. Grundtvig: "Væk de dorske, styrk de svage, tugt de trygge, trøst de spage".

Troens historie

Hvor troen dominerer, svækkes myten. I Det Gamle Testamente dukker troen op. Det er slående, at mange steder, der vejleder i, hvordan man skal fastholde sin loyalitet over for Gud, ikke siger meget om Gud. Myterne kan fortælle en hel masse. I forhold til det kan troen nøjes med det afgørende – som kan være ganske lidt.

Kristendommens historie handler også om forholdet imellem myte og tro. I begyndelsen blev de mange fremmede myter reduceret væk, mens Biblens myter blev stående. Det viste sig at være for lidt. Tomrummet efter de mange myter blev fyldt op af en ny slags fortællinger om hellige mænd og kvinder. De mange legender var ikke myter i snæver forstand; men de dannede tilsammen en slags 'mytologi'.

Denne myteagtige fortælleverden forsvandt i de protestantiske lande med reformationen. Til gengæld blev troen nu meget vigtig. Alle skulle tro, og stat og kirke skulle nok hjælpe dem til det. I begyndelsen af 1800-tallet viste dette ideal sig at være urealistisk og upraktisk. Samfundene begyndte at overlade til folk selv at afgøre, om de ville tro, hvad de ville tro på og med hvilken temperatur. Og det er den situation, vi er i nu. Vi har stadig rester af myterne, i hvert fald de bibelske. De holdes normalt ikke for sande, men ofte for meningsfulde, og det er helt i overensstemmelse med, hvad de var tænkt som. Hvis der er noget, som de fleste 'tror' på, er det den videnskabelige fortælling. Det gør de, fordi de af staten og de fleste andre er blevet opdraget til det. Men mange mennesker, bl.a. dem som er medlem af folkekirken, fornemmer også, at de kan tro på forskellige ting, selv om de modsiger hinanden (lige som myterne). I kirken er der sikkert mere af kold kundskab end af vilde luer. Men der er givetvis glød nok til at videregive såvel myterne som troen. ■

Myten om Edens Have vil fortælle om den virkelighed, som gælder for alle mennesker overalt og til alle tider. Men den går ud fra, at alle mennesker er kornavlende bønder, og den er mærket af sin oprindelse et sted i spændet imellem Babylonien (nu Irak) og Israel (fx udspringer floderne Eufrat og Tigris i Edens Have).

Foto: Istock.com

Jens Maibom Pedersen
forstander på Diakonhøjskolen i Aarhus

Sæt "TRO" på dagsordenen...

Måske var det en idé at starte det kommende menighedsrådsmøde med en lille quiz - sådan bare for at understrege den gode stemning og komme godt i gang med dagsordenen?

Quizzen kunne passende handle om tro – og menighedens liv og vækst. Jeg tror, at der kunne komme noget spændende ud af det! Ikke mindst når spørgsmålene skal laves, for hvilke spørgsmål skal prioriteres og hvorfor? Det må komme an på en prøve...

Skulle man hoppe ud i projektet, vil jeg varmt anbefale at gøre brug af professor, dr.theol. Peter Lodbergs nye bog "Tro". Bogen er Lodbergs bidrag til den populære bogserie "Tænkepauser", som Aarhus Universitet udgiver. Idéen med disse udgivelser er at bringe forskningen ud til "den almindelige dansker" ved at lade universitetsfolk koge deres forskningshjerteblod ned til det allervigtigste og fortælle om det i en bog, der kan læses i toget fra Aarhus til København. Hverken mere eller mindre...

Og det har Lodberg så gjort – aldeles fremragende! Det er et herligt skriv, hvor vi i løbet af ca. 50 sider, kommer langt omkring: Fra TV2 News til Luther, fra frelseren fra Barcelona til frelseren fra Betlehem, fra naturvidenskabelige argumenter til nytestamentlige pointer, fra jødedom til Bonhoeffer og Tutu. Og man kunne blive ved...

På bagsiden af "Tro" står der: "Tro

kan flytte bjerge, siger vi. Alligevel er det i lang tid gået lidt ned ad bakke for Gud og co. De er ikke længere svaret på alle vores bønner. Og monopolet på at forklare alt mellem himmel og jord er gået fløjten. Men ifølge Peter Lodberg, klippefast teolog ved Aarhus Universitet, er tro ikke bare varm luft. "Den er en grundsten i ethvert menneskes liv. Det er nok derfor, at størstedelen af jordens befolkning stadig bevarer troen. Ja, selv de vantrø tror nu nok en lille smule. Hvis ikke på Gud, så på husprisernes fortsatte himmelflugt. Men det er måske ren overtro?"

Spørgsmål og svar

Og sådan går det i bogen over stok og sten. I et læsevenligt sprog og tempo føres vi rundt i troens verden. Et spørgsmål i quizzen kunne passende være: Hvad hedder verdens tredjestør-

ste trosretning? Mon ikke forskellige forslag ville komme på banen? Islam, kristendom, hinduisme, buddhisme, jødedom? Ifølge Lodberg, og han ved, hvad han taler om, er svaret: "Alle de mennesker, der ikke bekender sig til nogen religion. Ateister kunne vi også kalde dem". Og så er bolden jo helt automatisk givet op til snak og diskussion omkring menighedsrådsbordet. Om hvad tro er - og ikke er? Om forskellen mellem at tro på noget og nogen? Om hvordan vi, som kirke og menighedsråd, bedst muligt kommer i tale med ateisterne og deres busreklamer?

Et andet spørgsmål kunne lyde: Hvor stammer ordet 'fundamentalisme' fra? Mon ikke alene ordet kunne give en snak menighedsrådsmedlemmer i mellem? Og hvis ikke kunne man jo passende drage med Lodberg

Lodbergs bog egner sig godt til at bruge i fælles afsøgning af tro, troens væsen - og kristendommens forståelse af tro. Den lader sig let læse eller høre - og krydres nemt med sange og salmer med fokus på tro og med bibelske tekster og nedslag.

Tro er kommet for at blive – også selvom mange i årenes løb har forsøgt at dømme troen ude. Alene derfor vil det være oplagt at sætte "Tro" på dagsordenen i enhver lokal sammenhæng.

til USA i begyndelsen af 1900-tallet og få forklaringen på ordets rette sammenhæng.

Et tredje spørgsmål kunne måske lyde: Er tro og viden hinandens modsætninger? Dét spørgsmål, véd jeg, kan sætte gang i samtalen. Og når der så ikke er mere at sige, kan man snakke om skabelsesberetningerne, om skabelsestro og om Hebræerbrevet kap. 11. Jo, der er nok at gå i gang med...

Det er der også i kølvandet på, hvad der kunne være fjerde spørgsmål: Hvem har sagt: "De hvide lærte os at bede, men da vi åbnede vores øjne, havde vi fået de hvides bibel, og de hvide havde taget vores land"? Svaret er: Desmond Tutu – og han har, hvis man skulle være i tvivl, sagt meget andet spændende, også i en dansk kontekst, særdeles relevant i forhold til tro. Lodberg udfolder en del af Tutus synspunkter, så de ikke er til at komme udenom. Heller ikke for et menighedsråd – eller en menighed – i lille Danmark.

Hvor mange spørgsmål kan man nå, hvis der også skal være plads til gennemgang af regnskab, kollektlister, nye love og regler? Mon ikke fem kunne være et passende antal? I så fald kunne spørgsmål nummer fem lyde: Hvem var Luder?

Sagt på den rigtige måde, skal dét spørgsmål nok få en eller anden op af stolen – men der er en mening med

galskaben! For det var Luthers oprindelige familienavn – og når det nu handler om ham, kunne man jo passende få en snak med menighedsråds-kollegerne og alle gæsterne til menighedsrådsmødet om, hvad Luther har med vores kirke at gøre? Hvad vil det sige at være luthersk kirke i dag? Lodbergs bog giver en fin gennemgang af væsentlige lutherske pointer, så også hér er der hjælp at hente...

Samtalesalon og studiekreds

Man behøves ikke at bladere meget i bogen for at finde på spørgsmål, der kunne være gode at snakke sammen om. Og skulle man, af en eller anden grund, ikke være til spørgsmål og quiz, så kan man jo passende invitere til samtalesalon eller studiekreds om tro, og hér bruge Lodbergs bog som omdrejningspunkt og inspiration. Den vil også i en sådan sammenhæng, være lige at gå til, fordi den rummer en lang række referencer til andre tænkere, bibeltekster, historiske personer og hændelser, og almen menneskelige overvejelser og erfaringer. Det betyder, at enhver indbyder eller studiekredsleder, som en del af forberedelsen, nemt og hurtigt vil kunne finde ekstra litteratur, billeder med mere.

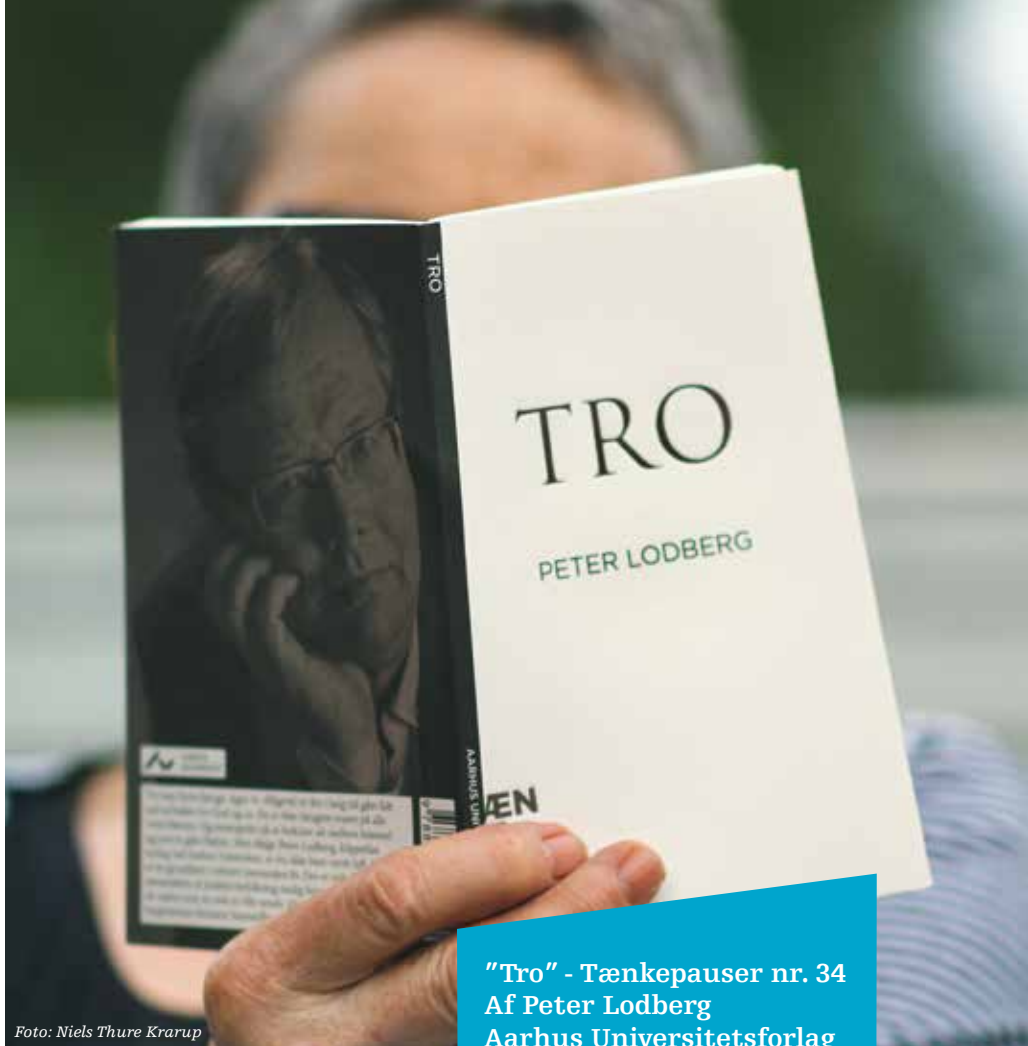

Foto: Niels Thure Krarup

"Tro" - Tænkepauser nr. 34
Af Peter Lodberg
Aarhus Universitetsforlag
2015

Læs mere om bogen på
www.tænkepauser.dk

Tro er kommet for at blive – også selvom mange i årenes løb har forsøgt at dømme troen ude. Alene derfor vil det være oplagt at sætte "Tro" på dagsordenen i enhver lokal sammenhæng. Med Lodbergs bog er der et rigtig godt materiale til at få gang i den fælles samtale. Og skal spørgsmålene, quizen, studiekredsen, samtalesalonen, eller hvordan man nu vælger at gribe det an, have et ekstra krydderi, så kan man måske i fællesskab lægge øre til udvalgte passager fra "Tro" ved oplæsning eller afspilning af den indtalte lydbyg.

Hvorom alting er – Lodbergs bog egner sig godt til at bruge i fælles af-søgning af tro, troens væsen – og kristendommens forståelse af tro. Den lader sig let læse eller høre – og krydres nemt med sange og salmer med fokus på tro og med bibelske tekster og nedslag.

Så det er bare at komme i gang! Er troen en gave, så er Lodbergs bog endnu en gave til fælles udfordring og eftertanke. God fornøjelse! ■

De kristne trosbekendelser

Kristne trosbekendelser er oftest blevet formuleret i forbindelse med dåbsoplæring eller i forbindelse med teologiske stridigheder. Her er en kort introduktion til de vigtigste bekendelsesskrifter.

De første trosbekendelser blev til i forbindelse med undervisning af voksne, der skulle døbes. Før dåben skulle de lære om det vigtigste i den kristne tro. Det blev formuleret i korte formler, som de nye kristne skulle lære udenad og fremsige i forbindelse med deres dåb. Nogle af disse dåbsbekendelser blev senere omformuleret og udvidet i forbindelse med teologiske stridigheder, hvor de blev symboler på den rette tro. Flere af disse bekendelser bruges stadig af kristne kirkesamfund som udtryk for, hvad der er sand kristendom.

Den Danske Folkekirke har i modsætning til mange andre kirkesamfund kun et meget begrænset antal trosbekendelser: Den Apostolske Trosbekendelse, Den Nikænske Trosbekendelse, Den Athanasianske Trosbekendelse, Luthers Lille Katekismus og Den Augsburgske Bekendelse. De tre første stammer fra oldkirken, mens de to sidste er blevet til i reformationstiden.

Den Apostolske Trosbekendelse

Den Apostolske Trosbekendelse indgår som et led i de fleste gudstjenester i folkekirken. Denne bekendelse er blevet til i den romerske menighed engang i det andet århundrede. I de følgende århundreder spredte bekendelsen sig til mange andre menigheder i det sydvestlige Europa. Det er den mest anvendte trosbekendelse i Vesteuropa både i den katolske og i de protestantiske kirker.

Den Nikænske Trosbekendelse

Den Nikænske Trosbekendelse blev første gang formuleret på det første fælles kirkemøde, som blev afholdt i Nikæa i 325. Kirkemødet var sammenkaldt af

kejser Konstantin med det formål at løse en teologisk strid om forståelsen af Jesus Kristus – var han et skabt menneske eller Guds søn? På det andet fælles kirkemøde i Konstantinopel i 381 blev bekendelsen reformuleret. Derfor omtales den ofte som den Nikæno-konstantinopolitanske Trosbekendelse. Den Nikænske Trosbekendelse er den mest udbredte af alle trosbekendelser. I folkekirken anvendes den ikke så ofte, men den bruges nogle steder i forbindelse med højtidene.

Den Athanasianske Trosbekendelse

Den Athanasianske Trosbekendelse er lang, kompliceret og uden nogen særlig teologisk betydning. Derfor spiller den ikke nogen særlig rolle i folkekirken.

Luthers Lille Katekismus

Luthers Lille Katekismus er, som navnet siger, skrevet af Luther. Han skrev både Den Lille Katekismus og Den Store Katekismus i 1529 med det formål at bidrage til oplæringen i den kristne tro. Den Lille Katekismus er henvendt til lægfolket, mens Den Store Katekismus er skrevet til præsterne. Baggrunden var, at Luther på nogle visitatsbesøg havde opdaget, hvor lidt både lægfolk og præster især i landområderne i Sachsen vidste om kristendommen. Den Lille Katekismus indeholder en kort gennemgang af De Ti Bud, Den Apostolske Trosbekendelse, Fadervor, dåb, nadver, aftenbøn og bordbøn. Det var meningen, at kristne lægfolk skulle lære Den Lille Katekismus udenad, for derved at få et grundlæggende kendskab til kristendommens trosindhold.

Sådan fungerede Den Lille Katekismus i de lutherske lande og kirker til langt op i det tyvende århundrede. I Danmark var Den Lille Katekismus grundbogen i skolens kristendomsundervisning og i konfirmationsforberedelsen.

Den Augsburgske Bekendelse

Den Augsburgske Bekendelse forklarer de evangeliske kristnes troslære. Bekendelsen blev udformet i forbindelse med rigsdagen i Augsburg i 1530, hvor kejseren havde udbedt sig en forklaring fra de evangeliske kristne om indholdet af deres tro. Det var den wittenbergske reformator Melanchthon, der var hovedforfatter til teksten. Luther selv kunne ikke deltage på rigsdagen, fordi han var eftersøgt af kejsermagten. Den Augsburgske Bekendelse er blevet de evangelisk-lutherske kirkers vigtigste bekendelsesskrift. ■

Anders-Christian Jacobsen
professor i Systematisk teologi på Aarhus Universitet

Hvad tror vi på?

Når vi taler om tro, er det en hjælp at skelne mellem, hvad tro er (fænomenet tro), og hvad vi tror på (troens indhold). Her skal det handle om troens indhold.

De mest kortfattede formuleringer af troens indhold finder vi i trosbekendelserne. De fleste oldkirkelige trosbekendelser er inddelt i tre artikler om troen på Gud Fader, Gud Søn og Gud Helligånd. Det gælder også Den Apostolske Trosbekendelse, som indgår i liturgien ved de fleste gudstjenester i folkekirken.

Gud Fader – almægtig og himlens og jordens skaber

I Den Apostolske Trosbekendelses første artikel om Gud Fader er der tre vigtige udsagn: at Gud er Fader, almægtig og

himlens og jordens skaber. At Gud er skaber betyder, at Gud er alle tings ophav. Dermed er der ikke sagt noget om, hvordan det skabte er blevet til. De mysterier har vi naturvidenskaberne til at undersøge. At Gud er fader betyder, at han er som en fader for alle mennesker og det øvrige skaberværk, jf. Fadervor. Det betyder også, at Gud er fader til Jesus Kristus. Det vender jeg tilbage til. Forestillingen om Guds almægt er vanskelig at forstå. Umiddelbart skulle man tro, at det betyder, at Gud kan alt, men sådan er det ikke. Da Gud skabte verden, begrænsede han sin almægt, idet han én gang for alle besluttede, at der skal eksistere noget forskelligt fra Gud selv, som han vier sin magt til at opretholde og beskytte. Gud kan derfor ikke gøre noget, der strider mod hans væsen, som er den ubetingede kærlighed til det, han har skabt.

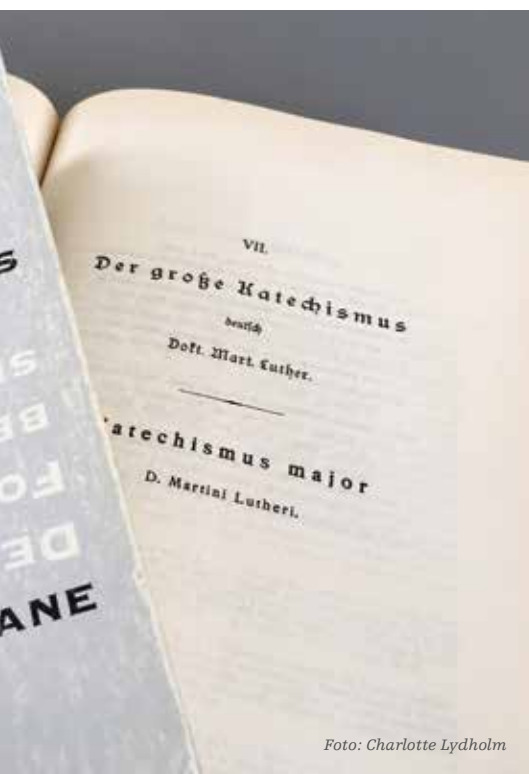
Jesus Kristus – Guds søn

I Den Apostolske Trosbekendelses anden artikel hedder det, at Jesus Kristus er Gud Faderens enbårne søn, som er undfanget af Helligånden og født af jomfru Maria. Dette er et af kristendommens største mysterier. Hvordan kan Gud have en søn? Hvordan kan Helligånden – en del af Gud selv (jf. nedenfor) – undfange et barn i mennesket Maria, som oven i købet beskrives som jomfru? Mange er snublet

over forestillingen om jomfrufødslen, som de finder utroværdig. Pointen er imidlertid ikke, at Jesus blev født af en jomfru, men at Gud blev menneske. Jomfrufødslen bruges som billede på det dybe mysterium, at Gud selv, verdens skaber og opretholder, er blevet en del af sit eget skaberværk i skikkelse af et helt almindeligt menneske – Jesus fra Nazareth, tømrerens søn. Den Nikænske Trosbekendelse uddyber dette ved at sige, at Guds søn har været hos Gud Faderen fra evighed af, men at han "blev kød" ved Helligånden og jomfruen Maria. I Jesus Kristus forenes det guddommelige og det menneskelige. Det er trosbekendelsernes pointe. Det kaldes "inkarnation", som betyder "kød-blivelse".

Hvorfor ville Gud være menneske? Gud blev ikke menneske for sin egen skyld, men for at frelse sit skaberværk. De oldkirkelige trosbekendelser springer direkte fra at tale om Guds inkarnation i menneskelig skikkelse i Jesus fra Nazareth til at tale om Jesu lidelse, død og opstandelse. Kristi frelsesgerning forbindes udelukkende med hans inkarnation og med hans død og opstandelse. De kortfattede trosbekendelser omtaler ikke Jesu liv, men det gør Det Nye Testamente. I evangelierne er Jesu liv, hans kærlighedshandlinger og forkyndelse om Gud og Guds Rige en

Fortsættes næste side ►

Trosbekendelsen

Trosbekendelsen

Den Apostolske Bekendelse i visitkortstørrelse udgivet af Kirkefondet designet af Kim Broström.

Trosbekendelsen

Vi forsager Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen.

Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber.

Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre, som er undfanget ved Helligånden, født af Jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde, opfaret til himmels, siddende ved Gud Faders, den Almægtiges, højre hånd

Foto: Charlotte Lydholm

konsekvens af hans personificering af Guds nærvær i verden. Hans død er konsekvensen af, at mennesker ikke kan acceptere hans ubegrænsede kærlighed, og hans opstandelse er forstået som Guds vilje til at holde denne ubegrænsede kærlighed i live. Jesu opstandelse er udtryk for, at Gud ikke opgiver sin uindskrænkede kærlighed til sit skaberværk, selv om mennesker bedre kan forstå og acceptere retfærdigheden end kærligheden.

Denne spænding mellem retfærdighed og kærlighed kendetegner den kristne tradition især i dens vesteuropæiske former. I katolsk og protestantisk kristendom fortolkes Guds relation til mennesket og verden oftest i retfærdighedskategorier. I den lutherske tradition er den såkaldte "retfærdiggørelseslære" det grundlæggende princip for forståelsen af Guds forhold til

mennesket. Guds kærlighed forklares ved hjælp af retfærdigheden. Denne fremhævelse af retfærdigheden bygger især på Paulus' teologi i Tertullians og Augustins fortolkning. At fremhæve retfærdigheden som princip for Guds forhold til mennesket er ikke i sig selv et problem, men det bliver et problem, hvis retfærdigheden vinder over kærligheden. Det er der ofte tendenser til i vesteuropæisk kristendom. På dette punkt kunne den johannæiske tradition i Det Nye Testamente være et godt korrektiv: "for således elskede Gud verden..." (Joh. 3,16), og "Mine kære, lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud, og enhver, som elsker, er født af Gud og kender Gud" (1. Joh. 4,7).

Den Apostolske Trosbekendelse indeholder en sætning om, at Jesus Kristus steg ned i dødsriget i tiden

mellem døden på korset og opstandelsen påskemorgen. Denne tanke udspringer af et udsagn i 1. Petersbrev 3,19-20 om, at Kristus mellem sin død og opstandelse besøgte dødsriget for at forkynde frelsen for dem, der ikke havde haft mulighed for at opleve, at Gud havde sendt sin søn til verden for at frelse verden. Dette understreger, at Guds frelsesvilje omfatter alle mennesker, og ikke kun dem, der har haft mulighed for at høre evangeliet. Troen på, at Gud ikke bare er blevet menneske, men sågar selv har været i helvede og ved opstandelsen er brudt ud af helvede igen, er også en vældig trøst for alle, der oplever livet her som et helvede. Denne del af troen tænder et håb om, at helvedes magt kan brydes.

Efter at have været i helvede vender Kristus gennem opstandelsen og himmelfarten tilbage til sin plads i himlen ved Guds højre hånd. Vi skal passe på med at forestille os disse steder og bevægelser for konkret, for det kan føre til utroværdige forestillinger om, at den opstandne Kristus rejser rundt som en raket mellem himmel og jord. Mange altertavler med himmelfartsmotivet har bidraget til sådanne forestillinger. Kristi 'bevægelser' fra Gud til verden, til dødsriget og tilbage til himlen ved Guds højre hånd skal derimod forstås som udtryk for, at Gud aldrig lader mennesket alene – heller ikke i helvede.

Den anden artikel i Den Apostolske Trosbekendelse slutter med et udsagn om, at Jesus Kristus vil komme til verden igen for at dømme levende og døde. Denne forestilling har gennem historien skabt mere frygt og angst end glæde og håb blandt mennesker. Lige fra Matthæusevangeliets beretning om 'verdensdommen' (Matt.25,31-46), Johannes Åbenbarings frygtelige torturscener over middelalderens dyrkelse af frygten for helvede og til moderne helvedsprædikanter har fokus været på, at Kristi dom på den 'yderste dag'

Gud siger: du er ikke længere synder, men hellig! Når dét er blevet sagt til én i gudstjenesten eller i andre sammenhænge i 'de helliges fællesskab', så skal man gå ud i hverdagen og bringe denne 'hellighed' videre til sine medmennesker.

vil føre til død og ødelæggelse. Det er en misforståelse af, hvad Kristi endegyldige dom over verden og mennesker handler om. Kristi dom på den 'yderste dag' er Guds endegyldige frelseshandling, hvorved han fordømmer og udrensner den ondskab og synd, der klæber til menneskers liv i denne verden. Det er ikke mennesker, der fordømmes, men synden og ondskaben. Derved kommer mennesker og hele Guds skaberværk til at fremstå i renhed. Det er Guds Rige, som Jesus allerede fortalte om og satte i værk som menneske på jorden. Det er der, hvor de fattige får mad, og hvor der ikke længere er sygdom og død. Denne vision om Guds Rige er kristne kaldede til allerede nu at gøre til virkelighed i denne verden.

Helligånden

Den tredje trosartikel handler om Helligånden. Det har gennem hele kristendommens historie været vanskeligt at forstå, hvad troen på Helligånden betyder. At den ene Gud er tre personer er i sig selv svært at forstå. Der er gjort mange forsøg på at forklare dette paradoks, men paradokset er der stadig. Også her handler det om Guds relation til mennesket og verden. Gud har ikke blot skabt verden, men han vil være i verden og hos mennesker. Derfor er Gud ikke bare i 'himlen', men Gud agerer hele tiden i verden. Helligånden er vores betegnelse for Guds måde at være i verden på nu. Gud vil altid det samme – elske mennesket og verden. Derfor gør Gud ved Helligånden ikke andet, end Jesus gjorde: forkynde Guds Rige, bespise de sultne, vise kærlighed til og omsorg for de fattige og udstødte osv. Den tredje trosartikel udtrykker

noget helt konkret om, hvor og hvordan Helligånden virker i verden: den virker i den ene hellige kirke, der er fælles for alle. Helligåndens virke i verden er altså 'institutionaliseret', men det betyder ikke, at Helligånden ikke kan virke udenfor kirkens rammer. Det betyder derimod, at vi kan vide, at hvor kirken er, der er Helligånden til stede. Hvor to eller tre er forsamlede, der er jeg midt i blandt jer, siger Jesus (Matt. 18,20).

I trosbekendelsen betegner 'kirke' ethvert fællesskab af kristne. De lutheriske kirker, den katolske kirke og alle andre kristne kirker er konkrete udtryk for denne ene kirke. Denne ene kirke er ifølge trosbekendelsen 'de helliges samfund'. Kirkens hellighed kommer vel at mærke ikke fra de mennesker, der samles i kirken, men fra Helligånden, der gør de forsamlede mennesker hellige ved sin tilstedeværelse. Kirke er altså de steder, hvor store og små syndere bliver gjort hellige af Helligånden. Denne hellighed kan ikke 'mærkes'. Hellig er man, fordi Helligånden gennem de gudstjenestelige ritualer tilsiger mennesker syndernes forladelse. Gud siger: du er ikke længere synder, men hellig! Når dét er blevet sagt til én i gudstjenesten eller i andre sammenhænge i 'de helliges fællesskab', så skal man gå ud i hverdagen og bringe denne 'hellighed' videre til sine medmennesker.

Kødets opstandelse og evigt liv
Trosbekendelsen slutter med et udsagn om 'kødets opstandelse og evigt liv'.

Hvis man forstår udsagnet åbent i forlængelse af resten af trosbekendelsen, kan man sige, at troen på kødets opstandelse og evigt liv betyder, at Gud aldrig lader sit skaberværk gå til grunde. Hvad Gud har skabt vil bestå i al evighed. Hvilken konkret form dette evige skaberværk og herunder mennesket vil få, er det vanskeligere at sige noget om. Ud fra hvad der ovenfor er sagt om dommen, må man dog forestille sig, at der ikke er plads til lidelse, sygdom, død, undertrykkelse osv. i opstandelseslivet. Sygdom, lidelse og død knytter sig i høj grad til det fysiske liv, som vi nu kender det. Derfor må vi tro, at menneskets opstandelsesle-

Kristentro er tro på, at Guds almagt er kærlighedens magt, der nu og i al evighed frelser og opretholder mennesket og det øvrige skaberværk.

geme har en anden form, end den fysiske form vi kender nu. Spekulationer om disse ting er imidlertid ikke så afgørende, og de kan let lede troen på afveje. Vigtigst er det, at kristendommen fastholder troen på, at Gud aldrig lader sit skaberværk gå til grunde, men derimod fuldender det i en form, der overgår vores forestillingsevne. Kristentro er tro på, at Guds almagt er kærlighedens magt, der nu og i al evighed frelser og opretholder mennesket og det øvrige skaberværk. ■

Vi tror på...

En moderne trosbekendelse af
salmesiger Jens Rosendal

Vi tror på én skaber
der altid holder verden i sin hånd
eller i sine hænder -
måske han slet ingen hænder har
måske han somme tider har millioner af hænder -
måske endda somme tider også dine og mine hænder.
Han holder det hele fast altid
og er der med kærligheden
som vi tit fejer til side.
Alligevel er han der altid.

Vi tror på skabelsen
der hele tiden begynder igen
i vore hjerter
i vore sind og på vore tunger
og vi vil synge lovsange til ham altid.

Vi tror på den skaber
der er far til alt det gode her
at han er fuld af kærlighed og visdom
og uden grænser.
Den elskende
der altid er på vej med kærligheden
fordi den alene skal gælde.

Vi tror den vil gælde altid
også når det gælder livet
og derfor fyldes vi af håb
på trods af døden
på trods af svigt og fortabelse.
Vi tror han samler op
og går ud i påskedagen
uovervindelig og fuld af glæde.

Vi tror på historierne om hans godhed
på historien om Jesus og de beretninger
han fortalte med sine ord og med sit liv
fordi han levede med i dem.

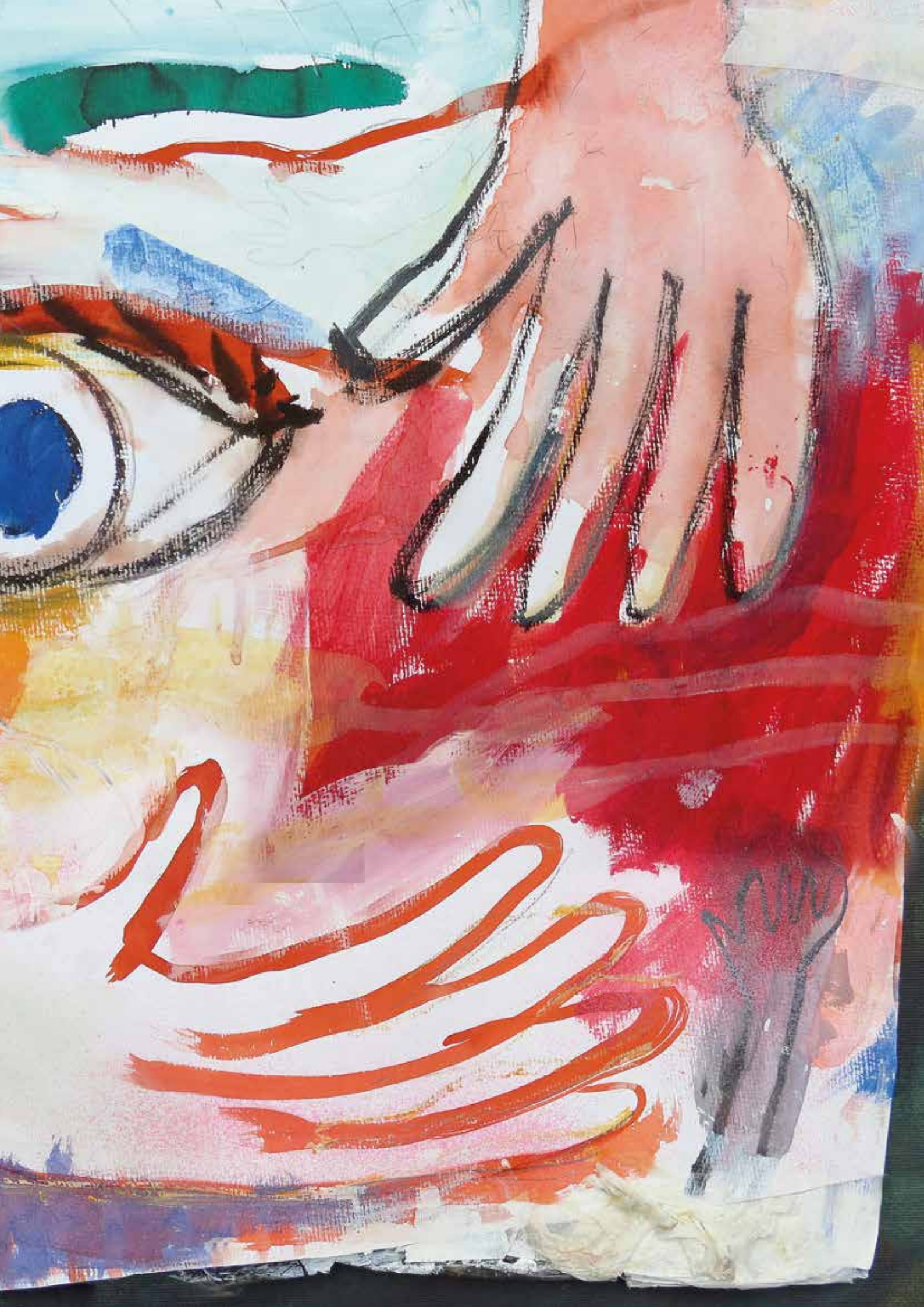
Vi tror på historierne der er så stærke
at de hver gang slår benene væk under os
og rejser os igen
og åbner vejen til det guddommelige.

Vi bekender og beder dig:
Bliv her og gør historien om os
og din verden færdig på din måde
så vi kan synge tak for livet.
Takke dig for vore brødre
når de er onde og når de er gode
når de er sorte og når de er hvide
indianerne og afrikanerne.
Lad alle verdens lovsange
og tak på alle sprogene stige mod dig
her fra din jord til din himmel.

Vi tror på din menighed
og vil være med i den
og i taknemligheden
som kan bære og holde os til dig
så døden aldrig får den endelige sejr.

Vi bekender og beder:
Lad os blive i den tro
overbeviste om din kærlighed og sandhed.

Illustration: Kim Broström

Bent Arendt

sognepræst i Sct. Johannes Kirke i Aarhus

Hvad tror vi ikke på

Folkekirken knalder gerne døren hårdt i, når mennesker vil ind med fremmede trosforestillinger. Det kommer, der kun et højt brag og en stor utroværdighed ud af. For kirken har ikke længere den autoritet, der berettiger til at definere menneskers personlige tro, kun forkyndelsesgrundlaget kan den fastholde. At påstå, at f.eks. reinkarnationsforestillinger er løgn og djævelskab, fører ikke til sandhed, men til splittelse. Folkekirken må finde kristelige tilknytningspunkter i de religiøse forestillinger, fordi det nu engang er den folkelige og menneskelige virkelighed, som den kristne forkyndelse lyder ind i.

Første eksempel: Hvorfor kristendom ikke bygger på reinkarnation

Den kristne forkyndelse af sandhed har sin baggrund i Jesu Kristi åbenbaring af Gud. I lyset af hans liv og forkyndelse må den kristne tolke sin eksistens og forestillingsverden, og omvendt: Frit tolke Jesu liv og forkyndelse ind i hans nuværende virkelighed, fordi sandheden er en åbenbaring. Jesus skelner ikke mellem rent og urent og troende og vantro, men indgår i samspil med de mennesker, han møder, så han kan gøre deres forestillinger til tro og håb på Gud som en erfaring.

Åbenbaringen af den kristne sandhed er en gave fra Gud, som den kristne må dele med alle mennesker. Det afgørende er delagtigheden i fællesskabet om den åbenbarede sandhed

– Helligåndens fællesskab eller troens erfaring. Med det udgangspunkt kan alt liv, alle vilkår, lovmæssigheder, forestillinger, kulturer, ses i lyset af den kristne åbenbaring. Midt i den mulighed vil mennesket af sig selv altid komme på kant med Gud og tilværelsen, det er menneskets synd. Kun Gud kan ophæve kantetheden ved at skænke sin tilgivelse gennem sin åbenbaring. På den måde kan menneskers længsel efter fuldendelse af livet blive til virkelighed i forholdet til Gud.

I den sammenhæng er reinkarnationsforestillinger irrelevant, for de bygger på, at mennesket selv er årsag til sit liv og dets vilkår eller karma, og må frigøre sig derfra for at kunne komme i et sandt forhold til dem. Reinkarnationen kræver et uendeligt antal liv, afhængigt af frigørelsen,

men mennesket er altid bundet op på, at det selv er årsag til dets lidelser, som det må råde bod på ved at gøre godt og ved at få styr på sit liv (hinduismen) eller ved at få indsigt i livets sandhed (buddhismen).

At være bundet op på sig selv og sit eget livs konsekvenser kalder man i kristendommen for synd, der kan blive en smertelig cirkel ligesom reinkarnationernes evindelige kredsløb. Synd er i kristendommen menneskets selvbestaltede illusion, som kun Gud kan ophæve, mens livets og dets lidelses illusion bliver ophævet i den buddhistiske indsigt. I kristendommen kan man vedgå sin syndighed og tage sit liv på sig og dermed berede jordbunden for Guds tilgivelse og mulighed for næstekærlighed, mens man i buddhismen gennem disciplineret praksis og klar bevidsthed kan åbne

I kristendommen kan man vedgå sin syndighed og tage sit liv på sig og dermed berede jordbunden for Guds tilgivelse og mulighed for næstekærlighed, mens man i buddhismen gennem disciplineret praksis og klar bevidsthed kan åbne for den frigjorte næstekærlighed. Det er to forskellige veje, men deres konsekvens for menneskelivet ligner hinanden.

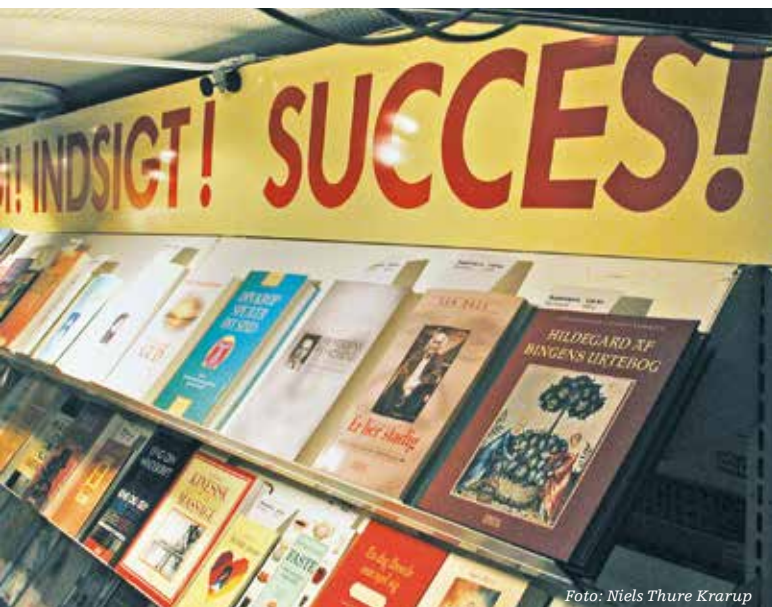

Foto: Niels Thure Krarup

Der kan være mange anledninger til kristentro: Religiøse forestillinger, livskriser, samfundsdebatter, taknemmelighed. Det gælder om at møde, anerkende og kristianisere dem, skriver Bent Arendt.

for den frigjorte næstekærlighed. Det er to forskellige veje, men deres konsekvens for menneskelivet ligner hinanden. Derfor kan Desmond Tutu og Dalai Lama være på bølgelængde.

Sådan minder den østlige forestilling om reinkarnationens fangenskab om den kristne forestilling om syndens bundethed. Ikke synden i snæver, moralsk forstand, der sætter skel mellem de rigtige og forkerte, men synden som menneskets egen, jeg-fikse-rede tilgang til livet og til Gud.

I den vestlige verden er Østens reinkarnationsfængsel blevet kombineret med kristendommens forestilling om Guds fuldendelse og tilgivelse, så reinkarnationen er blevet et frisættende potentiale for menneskets syndige jeg, svarende til, at syndigheden i den vestlige vækstkultur (grådighed, begær, hovmod osv.) er blevet et potentiale. Der er et stort potentiale i Guds tilgivelse: "Du får en chance igen", som den vestlige reinkarnationsforestilling har overtaget, men tilgivelsen er givet af Gud. Hvis den var min egen, ville potentialet ligge lige langt fra den østlige reinkarnationsforestilling og den kristne syndsforestilling. Den buddhistiske indsigt må frigøre mennesket fra dets jeg-bundne karma og den kristne syndsbevidsthed frigøre mennesket fra dets jeg-udfoldelse.

Der er altså mange forbindelseslinjer mellem de kristne synds- og fuldendelsesforestillinger og reinkarnationsforestillingerne, der gør en samtale mulig.

Andet eksempel: Hvorfor kristendom ikke er skæbnetro

I kristendommen er livet grundlæggende afhængigt af Guds vilje og åbenbaring, hvordan den end virkeliggør sig i den enkeltes liv. Man beklager sig til Gud som en person, også for at mennesket kan forholde sig personligt til ham og se sig selv og sit personlige liv i lyset af Guds kærlighed og vilje til mulighed og forandring for hvert enkelt menneske. Det personlige forhold til Gud gør det muligt at tage sit liv til sig, fordi Gud altid har en åbning mod noget andet for hånden. At Gud gør sig til menneske i Jesus Kristus gør det muligt for det enkelte menneske at erfare Guds nærvær og mulighed i sit konkrete liv, ligesom mennesker på Jesu tid mødte Jesus. Mennesket er således ikke prisgivet sin skæbne, men er i Guds hånd, og Guds håndsrækning er altid for hånden. Det kan enhver erfare, hvis han vil give afkald på sine ønsker for sig selv i forhold til Guds anderledes mulighed i Jesu forkyndelse.

På den baggrund er al skæbnetro og menneskers vilkår altid underordnet, hvad Gud vil det enkelte menneske. Numerologi, astrologi, tarotkort og lignende skæbnetro kan måske give mennesket en vis forståelse for sig selv og dets holdning til livet, og det kan have betydning for det enkelte menneskes tilfredshed. Men det vil altid være underordnet den forandrende kraft, der udgår fra Gud. Uanset hvilken skæbne, astrologien, nu-

merologien osv. definerer, er den i kristendommen ikke en lovmæssighed, mennesket skal underlægge sig, men kun til oplysning.

På den måde kan den kristne forkyndelse fritstille mennesket i forhold til livets vilkår og tilskynde til at tage livet og dets Gudgivne mulighed til sig, sådan som også astrologien ønsker det. Der er altid noget andet end vilkårene at indgå i, hvor Gud åbenbarer sig. Det er en mulighed, ikke i modsætning til de forestillinger og tilgange, mennesker kommer med, men i tilknytning til dem, så de kan tjene som tugtemester til Kristus.

Hvad så?

Den kristne sandhed er universel, ikke som en magt, men som en mulighed, der virkeliggør sig i det enkelte menneskes liv. Derfor må den kristne forkyndelse give afkald på alle imperialistiske tilbøjeligheder til at definere menneskers liv og tro og i stedet knytte til ved dét, mennesker kommer med. At fordømme menneskers forestillingsverden er i strid med Jesu forkyndelse og at slå sig selv på munden, for den kristne korstro gør kun op med synd og ondskab, ikke med mennesker.

Der kan være mange anledninger til kristentro: Religiøse forestillinger, livskriser, samfundsdebatter, taknemmelighed. Det gælder om at møde, anerkende og kristianisere dem. ■

Inge Lindhardt Mikkelsen
sognepræst i Åstrup-Vonsbæk Sogne

Et forsøg på NYE Haderslev-artikler

I 2007 bad biskop Niels Henrik Arendt en gruppe præster i Haderslev Stift om at komme med et forslag til, hvordan en moderne udgave af Den Augsburgske Bekendelse fra 1530 kunne lyde. Opgaven lød på, at vi i gruppen skulle arbejde på et forslag til, hvordan der kunne tales tydeligt og nutidigt om kristendommen og troen.

Titlen skulle være "Haderslev-artiklerne" som trækker en tråd til et dokument, som Hertug Christian lod skrive i 1528, og som indførte reformationen i Haderslev-Tørning Len.

Opgaven var altså ikke, at vi skulle skrive en ny trosbekendelse, men vi skulle komme med et bud på, hvordan en moderne trosbekendelse skulle lyde. Med vilje havde Niels Henrik Arendt også sørget for, at der var en god teologisk spredning i gruppen, så vi ikke for let skulle blive enige.

Nutidig formulering med samme essens

I gruppen omkring Haderslev-artiklerne fandt vi hurtigt ud af, at der var 10 emner, vi gerne ville formulere os omkring: troen, den treenige Gud, Jesus, synd, retfærdiggørelsen, kirken, dåben, nadveren, skriftemålet og dommen og Jesu genkomst. Vi begyndte med at fordybe os i artiklen i Den Augsburgske Bekendelse. Så talte vi om, hvad der var essensen i artiklen, og til sidst forsøgte vi at finde en nutidig formulering af den samme essens. Vores mål var at sætte nye ord på det, som forfædrene formulerede for 477 år siden, og som derfor var formuleret ind i en meget anden historisk virkelighed end vores. Og vi fandt hurtigt ud af, at vi var nødt til at sige noget andet for at sige det samme, som de reformatoriske fædre gjorde for mange år siden.

Vi valgte også at lave oplæg til samtale efter hver artikel. Det var både for at understrege, at samtalen om tro og kristendom er vigtig at holde levende. Og spørgsmålene er også udtryk for nogle af de diskussioner, vi havde haft i gruppen under arbejdet med artiklerne. Da Haderslev-artiklerne udkom, blev de brugt til studiekredse i en del sogne i Haderslev Stift.

Teologiske knaster

Nogle af teologiske knaster, som vi stødte på var bl.a. fordømmelserne af muslimerne. Vi kom frem til, at for at sige det samme, som var fordømmelsernes anliggende i deres tid, så måtte vi i

dag tale om mission og dialog. Der ligger både en oplysningstid og en globalisering imellem Den Augsburgske Bekendelse og nutiden, og det var vi nødt til at afspejle sig i vores formuleringer. En anden knast var artiklen om dommen og Jesu genkomst. Det var et emne, som vi også i gruppen var meget uenige om, og derfor blev der brugt meget tid på at file på formuleringerne, for vi var enige om, at vi skulle nå frem til en formulering, som vi alle kunne stå inde for.

Til sidst et eksempel på en af artiklerne:

Om Jesus

Gud møder os i verden og i historien som Jesus Kristus. Igennem Jesu liv på jorden, har Gud vist os, hvem han er og hvad det sandt menneskelige er. Evangeliet om Jesus holder os fast på, at vi ikke kan lukke os inde og skabe hvert vort billede af Gud, men at Gud altid er konkret og har med hverdagslivet at gøre.

Evangeliet fortæller, at Jesus blev født af jomfru Maria og levede på jorden. Han betalte med sin død for det, vi ikke kan betale – nemlig vores synd, og for det, som vi skylder Gud – nemlig vores liv.

Ved sin død og opstandelse overvandt han døden og forsonede os med Gud. Som opstanden blev han igen forenet med den Far, som havde sendt ham. Ved Helligånden er den opstandne nærværende for os ved gudstjenesten og i hverdagen, for at opmuntre os til glæde, og for at trøste og oplive os i sorg, når vi føler os glemte og forladte. ■

Buddet på de nye Haderslev-artikler kan ses på www.haderslevstift.dk/reformationen

.....
Camilla Sløk
lektor, ph.d. og cand.theol.

”Hvad ved vi egentligt?” - Folkekirken og troen

Vi har mange udtryk for ”tro” i vores hverdagsprog, som viser spændvidden af både sprog og det sociale liv, som sproget indgår i. Først og fremmest relaterer vores brug af ordet ”tro” sig til sandhed. Det, der fascinerer mig, er, hvordan sandhed kan forstås både snævert og bredt, når det kommer til tro.

I vores hverdagsprog har vi forskellige måder at tale om tro som sandhed på. Vi kan sige: ”Jeg tror ikke på dig” i den forstand, at jeg har ikke tillid til, at du mener det, du siger. Vi tror ikke på, at vedkommende taler sandt. Vi kan også sige: ”Det tror jeg godt, jeg kan nå”, i betydningen: Jeg antager, at jeg kan, men jeg ved det ikke rigtigt: Jeg tror nok, at jeg kan nå hen til dig i eftermiddag kl. 16, men jeg ved endnu ikke helt, om jeg kan, fordi jeg også skal nå en masse andre ting. Det vil vise sig, når vi når til kl. 16, om jeg talte sandt. Måske, måske ikke. Her er det naturligtvis også et spørgsmål om, at det, der tales om, både kan være sandt og muligvis ikke sandt. Vores sandhedsbegreb er her bredt og rummeligt. Men når det kommer til tro i folkekirkelig sammenhæng er det som om, det skifter til at have betydning af viden. Når man fx afkræves svar på, om man virkelig tror på, at Jesus gik på vandet, bliver jeg altid lettere forvirret. Er det dét, som er det helt afgørende for min tro? Jeg tror på miraklet Jesus Kristus, men jeg ved ikke, om jeg ved, at det skete. Eller om jeg tror, at jeg ved det. Eller om jeg ikke bare håber det, men ikke ved det.

Troen kan ikke sættes på en formel

Midt i den nutidige debat om islam og

fundamentalisme kan man nogle gange høre spørgsmålet om, hvor folkekirken egentligt er henne. Burde folkekirken ikke i højere grad markere den kristne tro på en måde, som er tydelig overfor de søgende unge? Dette synspunkt er

Allerede Martin Luther var optaget af, at tro ikke handler om sikkerhed i det, man kunne kalde videnskabelig betydning, men i betydningen ”vished”. I ordet ”vished” ligger en rummelighed, som er en anden end slet og ret: ”Gik han på det vand, eller ej?”.

Foto: Charlotte Lydholm

rigtigt, men har flere modsætninger i sig. Først og fremmest, at hele grundtroen i den evangelisk-lutherske folkekirke hviler på en forståelse af, at troen ikke er til at sætte på formel. Det kan fremstå som en floskel, men hvis man vittterligt ville sætte troen på formel, så ville det modstride denne vigtige pointe, som er både teologisk, og dermed religiøs relevant: At troen i en evangelisk luthersk sammenhæng må have en åbenhed i sig; en åbenhed som også inkluderer en vis frihed, og dermed en vis usikkerhed. Men det er imidlertid en meget vigtig pointe, som det er folkekirkens opgave at værne om. Det er nemlig en legitim position, at religion ikke skal handle om viden, men om at tro og håbe. Hvordan dette spørgsmål ser ud i en luthersk kontekst, vil jeg belyse i det nedenstående.

Jeg kan kun tro og håbe, men ikke vide

Hvorfor er vores trosbegreb så snævert, i forhold til vores brug af ordet ”tro” i andre betydninger? Formentligt fordi vores sprog også er påvirket af en sandhedsforståelse fra videnskaben, som ikke rigtig gør troen fyldest. Denne sandhedsforståelse overføres nogle gange til religionen: men med urette. Allerede Martin Luther var optaget af, at tro

Fortsættes næste side ►

ikke handler om sikkerhed i det, man kunne kalde videnskabelig betydning, men i betydningen "vished". I ordet "vished" ligger en rummelighed, som er en anden end slet og ret: "Gik han på det vand, eller ej?" Det handler mere om antagelse, som gør noget ved mit livsfundament. Jeg antager, at det er sandt, at Jesus Kristus er verdens frelser. Men jeg ved det jo ikke med videnskabelig sikkerhed. Og efter min mening er det hele skønheden ved kristendommen. Det viser, at jeg kan i mange væsentlige spørgsmål kun tro og håbe, men ikke vide.

Tro er hele grundlaget for kristendommen

I "Den trælbundne vilje" (fra 1525) refererer Luther implicit til en klassisk diskussion fra Sokrates om iagttageligheden af meningen med tingene, set i lyset af Guds "necessitas". Han siger nemlig til Erasmus, at Erasmus er alt for skeptisk. Luther er enig i, at man ikke kan vide alt: Men man kan ikke opgive ethvert begreb om at forstå Gud og vores liv, for gør man det, har man også opgivet kristendommen.

Kristne er nemlig karakteriseret ved

I luthersk teologi er hele pointen at have den største ydmyghed overfor, hvad vi egentligt kan vide om vores eget liv. Mange gange i vores liv forstår vi ingenting, men er kun overladt til troen og til håbet: At vi er elskede at det nok skal gå, og at Jesus Kristus blev menneske for vores skyld. Denne tro indeholder en åbenhed i sig, som inviterer til dialog, til diskussion og til samtale.

at have "assertio", altså påstande om kristendommen, som man holder sig til: "Kort sagt: der er ingenting, man hyppigere kan kende kristne på, end viljen til at stå fast. Fjern påstandene, og du har fjernet kristendommen!". At tro eller antage er altså hele grundlaget for kristendommen. Man kan ikke vide med sikkerhed, men heller ikke bare

være sur og skeptisk og sige, at vi ingenting ved.

Uden påstande og ordet, der skaber, hvad det nævner, kan man ingenting vide om Gud, hvilket Luther mener er forkert. Nogle ting kan man vide, og andre kan man vide, at man ikke ved. Fx kan man vide, at korset er der. Man kan imidlertid ikke vide, hvorfor der er lidelse, ondskab, kærlighed og død i den form, som det optræder i den enkeltes liv. Det ved kun Gud. Mennesket kan ikke vide det. Det er en del af Guds forsynstanke, som vil komme for en dag – en dag.

Luther siger derfor også, at Erasmus er skeptisk på samme måde som Sokrates. Luther mener nemlig, at Erasmus siger: "Hvad der går over vores forstand, kan vi lige så godt lade ligge".

Hvor meget kan mennesket sige om Gud?

Denne diskussion mellem Luther og Erasmus er et emne, der blev diskuteret allerede i antikken. Sætningen "quae supra nos" tilhører det klassiske spørgsmål om, hvor meget mennesket kan sige om Gud. Sokrates diskuterede 400 f. kr. menneskets manglende adgang til

at sige noget om guderne. Mennesket kunne ifølge Sokrates kun beskæftige sig med menneskelige spørgsmål, men ikke med, hvordan altets væsen, kosmos, lovmæssigheden af bevægelserne for himmellegemerne, eller hvordan guderne var indrettet. Sokrates mente ikke, at guderne ville være venligt stemte mod det menneske, som forsøg-

Foto: Charlotte Lydholm

te at udæske guderne deres hemmelighed ("Geheimnis" på tysk har også betydningen "skjulthed"). Sokrates var bange for, at han ved at stirre på solen, det guddommelige, ville få blændet sin sjæl. Derfor tænkte han, at man snarere måtte søge tilflugt i ordene.

Sokrates var altså ikke gudløs, men respektfuld, hvor skeptikerne helt afviser guderne, fordi man ikke kan vide noget om dem. Alligevel blev Sokrates dømt for gudløshed og ateisme. Denne skepsis over for menneskets mulighed for at sige noget afgørende om det rigtige, betyder ifølge Xenophon ikke,

at Sokrates skulle mene, at guderne var ligegyldige eller overflødige. Ingen havde nogensinde hørt Sokrates udtale sig negativt om religionen. Tværtimod udtrykte han stor respekt for guderne. Sokrates sagde ved sin domstol på spørgsmålet om, at han fornægtede guderne, at han troede mere på guderne end sine anklagere. Det vil sige, at

Folkekirken skal derfor ikke og kan ikke, med et evangelisk luthersk fundament fremture med én sandhed som én viden om Gud. Den skal derimod gøre samtalen om vores håb, frygt og tro til sit centrum.

Sokrates ikke mente, at mennesket kunne iagttage, hvorledes Gud iagttager.

Ydmyghed overfor, hvad vi egentligt kan vide om vores eget liv

Selvom Erasmus ikke anvender udtrykket "quae supra nos, nihil ad nos", mener Luther, at Sokrates' sætning udtrykker essensen af Erasmus' argumentation, idet Luther skriver: "og de kristne trosartikler – dem kan man for din skyld gerne antage som ikke spor mere bevendt, end om de var menneskemeninger, der var formuleret af filosofferne; og dem er det umådeligt tåbeligt at gå i brechen for, det være sig med kiv eller kamp eller påståelighed, fordi der ikke kommer noget ud af det, andet end strid og forstyrrelse af fred mellem mennesker".

Luther vælger, ifølge Jüngel, en dobbeltstrategi: På den ene side at afvise det skeptiske udtryk, på den anden side at anvende det positivt. For i modsætning til skeptikerne mener Luther ikke, at vi ingenting kan se, og

i modsætning til skolastikerne (på Luthers egen tid) mener han heller ikke, at vi kan se det hele. Han mener derimod, at vi kan se og vide "noget", mens der er noget andet, vi ikke kan vide. Der er altså noget, vi har positiv viden om, og noget vi har negativ viden om. Negativ viden vil sige, at "vi ved, at vi ikke ved". Det betyder ikke hos Luther, at vi skal opgive at finde ud af, hvad vi kan vide. Luther lægger sig nemlig op ad "socraticum dictum", i den forstand, at det, at vi ikke kan se guderne (Gud), betyder, at vi må nære den allerstørste respekt for dem.

Det betyder også, at i luthersk teologi er hele pointen at have den største ydmyghed overfor, hvad vi egentligt kan vide om vores eget liv. Mange gange i vores liv forstår vi ingenting, men er kun overladt til troen og til håbet: At vi er elskede; at det nok skal gå, og at Jesus Kristus blev menneske for vores skyld. Denne tro indeholder en åbenhed i sig, som inviterer til dialog, til diskussion og til samtale.

Folkekirken opgave er at sørge for, at samtale om troen kan finde sted

Når troen bliver til et spørgsmål, som vi sammen skal besvare, igennem vores håb om mening, så er det også folkekirken opgave at sørge for, at denne samtale kan finde sted. Kun denne form for organisation (folkekirken) kan gøre tvivlen til en nådegave: Det er ok at tvivle. Efter min mening er det en opgave, som langt de fleste af de lokale sognekirker er med til. Det er dette, som i luthersk og grundtvigsk sammenhæng, defineres som "Ordet". Ordet skal lyde; ordet om Kristus, og om os, som tror på Kristus, på mange forskellige måder, men som dog alle tror. Denne tro tager folkekirken sig af i gudstjenestens prædiken, i de rituelle handlingers taler, men også sogneaftner og foredrag i kirkeligt regi er med til at sikre denne dialog om vores tro. Folkekirken skal derfor ikke og kan ikke, med et evangelisk luthersk fundament fremture med én sandhed som én viden om Gud. Den skal derimod gøre samtalen om vores håb, frygt og tro til sit centrum. Det er værd at tro på, at en sådan samtale er det hele værd. ■

Bjarne Lenau Henriksen

frivillig fængselspræst, fhv. korshærtschef og sognepræst

Vandret UD I LIVET

Min tro hører evangeliet som noget frisættende og livskraftende. Min tro giver mig ikke bare grund til at leve, den giver mig også lov til at leve, faktisk stiller den krav til mig om at leve. Om at leve og lade leve. Min tro er en lodret dimension mellem mig og Gud. Den er Gud og mig. Men ikke i ensom tosomhed. Troen får aldrig lov til at gå til ro, mens den svæver blidt af sted ud

Min tro giver mig ikke bare grund til at leve, den giver mig også lov til at leve, faktisk stiller den krav til mig om at leve.

i det blå. Den gennemskæres konstant af en vandret dimension, som bringer menneskeliv med sig ind i mit liv.

I min tro kan de to dimensioner ikke være til uden hinanden. De mødes i et sammenhængende kryds, hvor troen udsætter mit liv for en fuldstændig menneskelig uforudsigelighed, som den kaster mig ud i sammen med et uoverskueligt håb og en skrøbelig kærlighed. Min tro på den kristne Gud sender mig direkte ud i det gådefulde liv for at leve det alt, hvad jeg overhovedet kan.

Min tro på Gud tror jeg ikke er en tilfældig ligegyldighed, som jeg kan underholde mig med i uforpligtende frivillighed alt efter, hvornår og hvordan det passer mig. Troen konfronterer

mig ustandseligt med mit medmenneske.

Min tro på Gud fortæller mig, at jeg evig og altid er næste. Hvad enten det er belejligt eller ubelejligt. Også når jeg ikke orker det og tænker, at det hele er meningsløst og umuligt. Den fortæller mig, at solidariteten er det dybeste menneskelige udtryk for Guds kærlighed. At være kristen er at blive menneske for andre.

Gud blev menneske for menneskets skyld. Vi bliver mennesker, når vi er mennesker for hinandens skyld. Derfor møder vi Gud ét

eneste sted: i livet med hinanden. Der dyrkes han. Der æres han. Der tros han på. Midt i vores afmagt og hjælpeløshed.

Livet er ikke en privatsag, som alene angår mig selv. Kristentroen er heller ikke en privatsag, mellem mig og 'min' Gud. Der skal kød på både livet og troen. Der skal mennesker til, mennesker med levende liv og uafvendelig død. Det er i det møde, troen opererer.

Det med Gud og kristentro kan derfor alene være ét stort ja til menneskelivet, også det mislykkede, maltrakterede og ødelagte menneskeliv. I dette spændingsfelt uden beskyttelse, sikring og forsikring lever troen som et gådefuldt vovestykke. Troen anerkender menneskelivets værdighed under alle forhold.

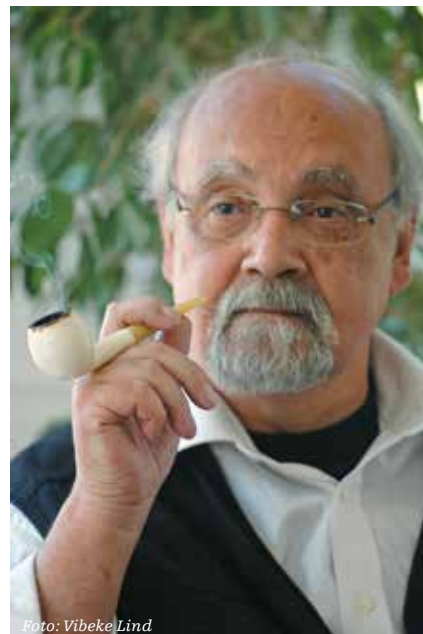

Foto: Vibeke Lind

Også når menneskelivet er ved at gå til i afmagt og hjælpeløshed.

Min tro er politisk. Den anerkender ikke de menneskeskabte forhold, der leverer de bedst mulige forudsætninger for, at denne værdighed tilsidesættes. Min tro er ikke naiv, tror jeg nok, men ser menneskelivet i et større perspektiv. Troen kender ganske godt til syndefaldets eksistens. Ondskaben er virkelighed. Det behøver min tro ikke tro på. Den ved det. Derfor forsøger den at møde den med modstand, trods og protest.

Min tro er en tro på, at livet er et privilegium, som for alt i verden aldrig må gå over i historien som en mangelvare. Min tro er en tro på, at vi alle er medansvarlige for at være hinandens privilegium.

Min tro fortæller mig, at livet aldrig må skrumpes så meget, at vi ikke længere er hinandens nødvendighed.

Inde i mig pendulerer min tro op og ned mellem Gud og mig. På vej ned fra Gud når den en korsvej, hvor den sender mig vandret ud i livet. Det liv som koster livet. Det liv som er døden værd. Det tror jeg på. Jeg tror, at den korsfæstede Herre Jesus Kristus tog alt liv og al død med sig ind i opstandelsen evige, ufattelige virkelighed. ■

Pia Sundbøll
hospitalspræst på Hvidovre Hospital

Hvad kan TROEN? Fra hospitalspræstens verden

Hvidovre Hospital er en kæmpe institution med over 500.000 ambulante besøg, 7000 fødsler og 80.000 indlæggelser. Midt i dette myldrende behandlingssted – ved siden af damefrisøren og cafeen – ligger den lille hospitalskirke.

Et smukt rum med en mangefarvet glasmosaik og duftende af det træ, som kirken er bygget af i modsætning til hospitalets beton. Døgnet rundt kommer mennesker ind i kirken. De sætter sig en kort eller en lang stund, måske skriver de en bøn, en anklage eller en tak til Gud i kirkens gæstebog. Nogle patienter eller pårørende får også en aftale med præsten, som har kontor lige ved siden af kirken.

Nogle af dem, som "benytter" kirken og hospitalspræsten har en kirkelig

baggrund. Der er også rigtig mange for hvem, kristentro og kirke ikke er noget, de til daglig går meget op i. Men nu – hvor de selv eller en pårørende er blevet ramt af alvorlig sygdom, måske har de fået en alvorlig besked, måske har de mistet en ægtefælle, et barn – i den situation bliver en række spørgsmål nærværende. Spørgsmål som: hvorfor rammer dette lige mig/os/vores barn? Hvad har jeg gjort? Spørgsmål om skyld og vrede, meningsløshed, retfærdighed og uretfærdig.

Præsten er en medvandrer

Det er godt at have nære venner eller familie at vende disse tanker med. Vi kan og skal bruge hinanden. Men ind imellem kan det også være godt at tale med én uden for familien, én der bærer med sig en lang tradition for at tale om disse spørgsmål – præsten.

Det er ikke altid spørgsmål, der kan gives klare svar på, men præsten kan være en "medvandrer" på et menneskes overvejelser om fx mening og meningsløshed eller skyld. Det sidste – skylden – er vi ofte tilbøjelige til at bagatellisere. Når et forældrepar overvejer deres eget ansvar i forhold til deres valg af en senabort pga. misdannelser hos barnet, hjælper man ikke ved ikke at turde tale om skyld. Ansvar og skyld. Hjælpen er at give dem mod til at turde leve med det ansvar og den skyld, man har påtaget sig – oftest for at minimere lidelsen. "Den, der ikke tør være skyldig, bliver til ingen" har K. E. Løgstrup en gang sagt. Andre gange kan opgaven være at nedtone den skyld, der opstår, der hvor vi tror, at vi skal kunne kontrollere alt.

Kontrol er et vigtigt element i det moderne menneskes liv. Hvis vi spiser sundt, motionerer, tager en god uddannelse, så skal alt nok gå godt – det fortæller vi vores børn. Og så er det, at

Ritualet med den tro, det repræsenterer, skaber ro midt i kaos, giver sprog midt i magtesløsheden.

Fortsættes næste side ►

Hvad kan troen?

Fortsat fra side 25

man kan opleve, at det ikke var sandt – det onde og det svære rammer hensynsløst og tilfældigt. Vi opdager, at vi er sårbare og magtesløse og bestemt ikke kan kontrollere alt.

For mange i den unge generation er troen ikke knyttet til kirkegang og bibellæsning, men netop til de ukontrollerbare situationer i livet – som en ung mor udtrykte det ved nøddåb af hendes barn: ”Det er vigtigt for mig i dåben at høre, at der er EN, der holder om – og bærer på mit barn, hvis jeg ikke selv kan få lov mere”.

Ritualet skaber ro midt i kaos

Ritualet er vigtigt. Det være et Fader-vor og en velsignelse, der hvor én er nær ved eller lige er død. Midt i det totale magtesløshed overfor døden ” kan vi give hende det med”, sådan udtrykte en bror det en gang ved en ung piges dødsleje. Eller ritualet kan være det lille velsignelsesritual, når et forældrepar har mistet et barn før fødslen. Det er ikke en dåb, men ritualet med navns nævnelse tydeliggør, at det ikke bare var et foster, et ”noget”, men vores lille dreng/pige. Et barn, vi har givet et navn, og har lov til at sørge over. Ritualet med den tro, det repræsenterer, skaber ro midt i kaos, giver sprog midt i magtesløsheden.

Troen kan ikke forandre eller løse problemer

Så – hvad kan troen, det var det spørgsmål, jeg blev stillet. Troen kan ikke gøre noget, forandre det svære. Det er ikke alt i dette menneskeliv, der kan behandles – selvom man er tilbøjelig til at tro det på et stort behandlingssted. Troen kan ikke forandre eller løse problemer, nej, der er vilkår, vi som mennesker skal bære og leve med – alvorlig sygdom, kronisk sygdom, sorg – men og det er afgørende: Vi skal ikke bære det alene! Vi skal bære det sammen, med hinanden og med Guds hjælp.

Den lille kirke – midt i den store ”behandlingsinstitution” Hvidovre Hospital har betydning. Den er en hjælp til at finde den kristentro, der kan bære med og hjælpe os, når livet er ukontrollerbart og svært. ■

Lone Vesterdal

sognepræst i Bramdrup ved Kolding

Hvad gør TROEN?

Troen kan være en ressource til at udfordre både angsten og virkeligheden.

Formanden for Hjernetumorforeningen og en neurokirurgisk sygeplejerske skrev her i foråret et læserbrev i Kristeligt Dagblad; ”Hjernetumor rammer flere og flere. Jeg ved, jeg skal dø – håbet lader mig leve”. Skribenterne efterlyser fokus på håb i fremtidens behandling. Mange patienter klager over, at håb ikke har en reel plads i behandlingen, og derfor vil foreningen nu sætte fokus på håbets plads i det sundhedsfaglige system. Det oplagte spørgsmål, som læserbrevet lader stå åbent, er: Håbet om hvad? Hvad kan man håbe på i den situation? Og er håb i det hele taget noget, der kan opstå, fordi vi vil have det og noget, vi har krav på? Hvis man forlanger håb, dér hvor det ikke er realistisk, kan det gøre situationen endnu værre. Vi bliver angste af ikke at forholde os til virkeligheden. På den anden side er virkeligheden også noget, som vi kan være nødt til at tage ind i små bidder. Her er vores psykiske beredskab en hjælp. Troen kan i denne situation være en ressource til at udfordre både angsten og virkeligheden.

På sin vis er de ekstreme erfaringer omkring angst, tvivl og håb et destilleret koncentrat af det, som er et fælles menneskeligt anliggende, syge som raske: Hvad har vi at håbe på? Der er situationer i vores liv, hvor håbet forekommer urealistisk, og hvor det ikke opstår, fordi vi vil have det. Det, som

troen nogle gange gør, uden at man overhovedet ved hvordan, er at lade håbet blusse op. På bunden af al rædsel kan troen, helt uden vores medvirken, fylde os med håb.

”Jesus, dødens overvinder”

Lige præcis dén erfaring fortalte Grundtvig om i salmen ”Jesus, dødens overvinder” (DDS 580). I salmen beskriver han, hvordan mennesket, dvs. ham selv, grundlæggende er tomhændet og afmægtigt, helt udleveret til Guds nåde.

2. Jesus, ja, vi tro og håbe, selv i dødens skyggedal, at du hører, før vi råbe, svarer, før vi bede: Tal! blev, til liv for mange døde, de opstandnes førstegrode.

3. Ja, vi tro, men tvivl sig klæber som en øgle til vor tro, døden spiller os på læber, hvor vi mellem skygger bo, håbet er, som mat det glimter, når bag sky vi månen skimter.

4. O, lad troen sig nedsænke dybt i Jordans rene flod! Lad os ej med Naman tænke, hver en strøm er lige god; lad ej Fjenden os indskyde, lidt det er dit ord at lyde!

N.F.S. Grundtvig 1834

Foto: Lars Gundersen

Ellen Hofman-Bang: "Ved Kristi Genkomst" (midtparti), forstudie til altertavle i Otterup Kirke, 1951. Tilhører Stiftelsen Hofmangave.

Dén erfaring fører os dybt ned. Troen er ved at opædes af tvivlen, og døden er ved at gøre vore læber blå. Vort håb er svagt og mat som månen bag en sky en nat (v.3). Det er regulær nedstigning. Det er, hvad vi kan mønstre ved vor egen tro og håb og ved vort eget liv. Men der, på bunden af alt håb, begynder så en opstigning (v. 4). At tage imod troen på den måde Gud byder os den, forekommer så ubetydeligt som håbet ved et lille bitte barn. Men det håb er Jesus, den lille, som i vores dåb bliver født i os og som vil vokse med os. Erfaringen hos Grundtvig var altså i dén situation, at tro og håb, så svage de end er, opstod i håbløshedens og dødens skyggedal (v. 2). Andre gange oplevede han det ikke sådan.

Troens kræfter får sin gang på jorden

Hos den danske billedkunstner Ellen Hofman-Bang (1879-1971), hvis billeder har været udstillet på Museet for Religiøs Kunst i Lemvig i foråret, ses også den virkelighedsnære, realistiske fremstilling af håbløshed, tro og håb.

Til Otterup Kirke på Fyn malede hun altertavlen "Ved Kristi genkomst" i 1951. Billedet er hendes fortælling om den lille sætning i trosbekendelsen, hvor det om Kristus hedder; "sid-

dende ved Gud Faders, den Almægtiges højre hånd, hvorfra han skal komme at dømme levende og døde". I hendes fortolkning er Jesu genkomst en gnistrende eksplosion af lys, der kaster sine stråler ud i verden og dømmer mørket ude. Jesus strækker sine hænder ud i en velsignende, modtagende bevægelse. Menneskene fremtræder i samme mørke og brunlige farver som jorden. De hører jor-

Som præst oplever jeg konkret i samtaler, at når "troen får sin gang på jord" betyder det, at troen blusser op hos et menneske. Det er en erfaring for dét menneske af, at han eller hun ikke er alene. At Gud er der og går med. Og dén erfaring kan give mod til at gå et stykke mere.

den til – men lyskransen omkring Kristus forbinder den mørke jord med himlen. Her kan troens kræfter få sin gang på jorden. Som præst oplever jeg konkret i samtaler, at når "troen får sin gang på jord" betyder det, at troen blusser op hos et menneske. Det er en erfaring for dét menneske af, at han eller hun ikke er alene. At Gud er der og går med. Og dén erfaring kan give mod til at gå et stykke mere.

Troen og håbet blusser op i mørket

Ellen Hofman-Bang og Grundtvig fortæller to personlige historier om troen. Hos den ene er troen en skelsættende og massiv sprængning af lys, hvori al mørke dømmes ude. Hos den anden er troen så lille og svag som månen bag sky om natten. Der, i håbløshedens helvede, kan der ske det, at troen vokser i os, og fører os op af

dødsbyggens dal. Fælles for dem er oplevelsen af, at troen og håbet blusser op i mørket, midt i håbløsheden, og uden at vi ved hvordan. Den opstandne Kristus skaber, med sin tilstedeværelse og sit væsen, en passage, en åbning i mørket, hvorigennem lys strømmer. Det er, hvad troen kan gøre. Uden at vi ved hvordan. ■

Suzette Schurmann Munksgaard

projektleder på CUR - Center for Ungdomsstudier
og efterskolelærer på Midtsjællands Efterskole

Hvad tror DU selv? – tro og konfirmander

”Konfirmation gør altså, at man tror vildt meget på Gud – jeg tror, alle tror mere på Gud nu end før. Konfirmation er en tradition, Gud har valgt, for at vi skal tro på ham!”

Sådan udbryder en 7. klasses-dreng en uge efter konfirmationen. De hvide gummisko, han fik som ’andendags-sko’, lyser stadig op – lige som konfirmationsdagene med kirke, fest og blå mandag lyser op i hans begejstrede fortælling. Han beretter om, at det var stort at skulle sige ja til trosbekendelsen i kirken med hele familien stående bag ham. Konfirmandåret blev for ham en tid, hvor tro pludselig gav mening i en kompleks ungdomsvirkelighed.

Han var som udgangspunkt hverken troende eller religiøs, men mødet med kirke, præst og de andre konfirmander satte troen i spil og udfordrede ham til at afklare sig og forklare sig. Spørgsmålet er, hvordan troen blev sat i spil i konfirmandforløbet?

Hvad tror du selv?

For mange unge er konfirmandåret det første strukturerede forløb, de møder, hvor ord som tro, håb og Gud får krop i fortællinger, salmer og samtaler - et forløb, hvor der skabes rum for refleksion over livets store og små spørgsmål, og hvor der gives mulighed for at overveje spørgsmålet: Hvad tror du

selv? Spørgsmålet skal ikke forstås som et frækt, hurtigt spørgsmål, men som en oprigtig, nysgerrig ”spørgen-ind”.

Derudover er konfirmandforløbet måske også første gang, man som ung møder en voksen, der spørger ind til, hvad man tror på. Undersøgelser på Center for Ungdomsstudier (CUR) viser, at flertallet af unge som oftest står alene med mange spørgsmål og valg – og særlig spørgsmål af eksistentiel og religiøs karakter. Disse når sjældent eller aldrig at blive vendt ved middagsbordet eller på sengekanten i teenageværelset. Det er måske først i mødet med kirke og præst, at mange unge træder ind i et refleksionsrum, hvor der spørges ind til, hvad man tror på.

”Før man begynder (til konfirmationsforberedelse red.) så tror man, at man skal tro på det hele.. Det ved jeg nu, at det behøver jeg ikke. Før sagde jeg bare, at jeg tror på Gud, nu ved jeg, at man også bare kan tro på NOGET af det”!

Konfirmandpige 8. klasse

For denne pige blev konfirmandforløbet en periode, hvor barnetroen blev udvidet til også at rumme tvivl og ubesvarede spørgsmål. Mødet med kirke og præst formåede at igangsætte en refleksionsproces, som affødte en

mere nuanceret og måske famlende ”forholden sig til” Guds tilstedeværelse. Ligesom mange andre konfirmander forholder hun sig ikke til tro som et statisk, dogmatisk begreb, eller som en pakkedløsning, man bare skal sige ja eller amen til. Derimod tyder det på, at konfirmander i høj grad forholder sig dynamisk og dialogisk til tro - hvilket måske egentlig også er troens DNA?!

Brug for at afklare sig

I lighed med at teenagere har forventninger til deres fritidsaktiviteter – de vil lære noget! – lægger de også vægt på at få et udbytte af konfirmandforløbet. Undersøgelser viser, at konfirmander vil lære noget, udfordres og tage stilling til spørgsmål om tro og eksistens. For mange er det en afklaringsproces - ikke kun i forhold til den tradition, man vælger at indlejre sig i, men også som en personlig afklaringsproces, hvor man som god lutheraner spørger til, hvad det ”betyder for mig”. Unge i dag godtager ikke uden videre ”de store fortællinger”, der kommunikeres i kirken, men spørger til, hvad disse fortællinger betyder for ungdomstidens virkelighed. Der søges efter meningsgivende fortolkning af det levede ungdomsliv her og nu. Der spørges til, hvad det glade budskab betyder for mig, om det så er midt i en ”tøjkrisen”, midt i en forelskelse, eller hvis man som barn er midt i en skilsmisse.

Nadver for konfirmander ved Konfirmandtræf i Roskilde Stift

Foto: Rollespilsakademiet/Christina Molbeck

Brug for at forklare sig

På en anden måde end tidligere har konfirmander i dag ikke kun brug for at afklare sig, men har også brug for at kunne forklare sig også omkring det religiøse. Når man skal kunne navigere i en global kontekst, er der brug for at kunne sætte ord på, hvad man tror på, hvilket vil sige, at det ikke er nok at lære trosbekendelsen uden ad – man har også brug for at kunne forklare den. Når Selma fra Sydhavn i skolen sidder ved siden af Sevdha fra Syrien, så ved Sevdha godt, hvorfor hun bærer tørklæde, og hvordan man beder som muslim. Hvorimod Selma fra Sydhavn knap nok kan forklare, hvorfor man folder hænderne i den kristne tradition. Konfirmander udfordres på en anden måde end tidligere til at skulle kunne forklare, hvad de står for – og hvilken tradition, de er en del af. De søger derfor efter rollemodeller, historier og dialogpartnere, som kan inspirere til at sætte ord på, hvad de tror på.

Religiøst følgeskab

Voksne konfirmandforældre tilhører en generation, der – i modsætning til deres børn – føler sig blufærdige over for tro og religion og står famlende over for den religiøse og eksistentielle samtale. Samtidig står religion ikke særligt højt på den opdragelsesmæssige dagsorden. Religionens begræn-

sete rolle i hverdagslivet har konkret den konsekvens, at to ud af tre konfirmander sjældent eller aldrig snakker om religiøse emner med deres forældre. Som en konfirmandpige udtrykker det:

”Til præst har jeg lært mig selv lidt bedre at kende, fordi man skal tænke over, hvad man selv gør, og hvordan vi passer på vores jord. Sådan noget ville mine forældre aldrig bringe på bagen.”

I modsætning til deres forældre er nutidens teenagere ikke specielt blufærdige over for religion og det at snakke om tro – det er omvendt heller ikke noget, de går voldsomt meget op i, med mindre det på en god måde sættes på dagsordenen i deres liv, som det kan ske i forbindelse med konfirmandforløbet. Spørgsmålet er, hvordan vi kan invitere konfirmandforældre og andre betydningsfulde voksne til at byde ind med gode spørgsmål, når konfirmander står med et ønske og et behov om at afklare og forklare sig og har brug for samtalepartnere – også uden for konfirmandstuen? Kan vi inspireres af fortællingen om vandrinen til Emmaus efter påskefesten, hvor

Jesus gik og lyttede til sine disciple og fulgte dem i dialog ud fra deres oplevelser og spørgsmål? Børn og unge har brug for religiøst følgeskab både uden for konfirmandstuen og efter konfirmationen.

Konfirmeret – og hva´ så?

Konfirmanden med de lysende andendags-sko oplevede, at det med Gud og tro gav mening her og nu i sit konfirmandår. Men hvad der sker med troen og det religiøse følgeskab, når den sidste konfirmationsgæst er smuttet? Kan vi som kirke tænke videre i, hvordan vi fortsætter samtalen, også når andendags-skoene er knap så lysende, men står slidte og hullede på den nederste hylde? Hvordan kan man som præst, kirke, forældre, gudforældre og andre betydningsfulde voksne fortsat gå et stykke ad vejen i samtale og dialog – også når konfirmanden er vokset ud af andendags-skoene? ■

Pointer og baggrund for artiklen findes i bogen: **”Hvad tror du selv? - at skabe eksistentiel og religiøs refleksion med konfirmander og forældre”, Ungdomsanalyse.nu, 2015**

Spændende projekter i to københavnske sogne

Kirkefondet har her i løbet af foråret været involveret i to store undersøgelser i henholdsvis Sydhavn sogn og Vesterbro sogn.

Ny kirke i Sydhavn

Kirkefondet har været med til at give input til den netop udskrevne arkitekt-konkurrence vedrørende bygning af en ny kirke i Sydhavn. Som en del af konkurrencens baggrundsmateriale indgår et notat udarbejdet af Kirkefondet, hvor vi beskriver en vision for, hvordan den nye kirke kan blive et levende hus, en relevant og nærværende kirke og hvordan den kan imødekomme nutidens og fremtidens krav til et åndeligt rum.

Visionen er bl.a. blevet til på baggrund af en omfattende brugerundersøgelse i Sydhavn sogn. Der er blevet foretaget en række interviews med folk, der bor, arbejder og uddanner sig i Sydhavn, og med repræsentanter fra menighedsråd og ansatte ved den nuværende Frederiksholm Kirke samt med en række eksperter inden for kirkeudvikling. Endelig har vi også fra Kirkefondets side beskrevet Sydhavns historie og demografiske karakter for at sætte den ramme, som den nye kirke skal placeres ind i.

Nogle af hovedpunkterne fra notatet er bl.a., at kirkerummet skal være et

klassisk kirkerum, hvor der er plads til nye former for spiritualitet. Kirken skal også være et forsamlingshus og et kulturhus. Der skal være "liv hele tiden", men uden at det ødelægger muligheden for fordybelse. Der er et stort ønske om, at kirken skal kunne rumme flere og anderledes aktiviteter end, der er kendt i dag. Og endelig bør den også i sit indhold satse på en genkendelig profil. Disse tanker har bl.a. ført til at menighedsrådsformand Lone Rasmussen, Sydhavn sogn, udtaler, at menighedsrådet ønsker "et interaktivt og fleksibelt kirkerum, hvor flere elementer er mobile, så der kan dannes forskellige rum alt efter arrangement".

Allerede da der i september 2013 blev taget beslutning om lukning af en række københavnske kirker var Kirkefondet i dialog med biskoppen i Københavns stift for at drøfte, hvordan Kirkefondet kunne spille en aktiv rolle i at støtte kirkens liv og vækst i de mange nye boligområder i København. Vi blev der henvist til at tage kontakt til de relevante sogne rundt om i byen. Det igangværende projekt i Sydhavn sogn

er det første resultat af denne proces, idet brugerundersøgelsen i Sydhavn bl.a. er finansieret af nogle af de penge, som Kirkefondet har fået ind via salg af nogle af de lukkede kirker i København. En endelig rapport med anbefalinger for den kirkelige udvikling i Sydhavn foreligger i slutningen af juni 2016.

Evaluering og brugerundersøgelse på Vesterbro

I Danmarks mest befolkningsrige sogn, Vesterbro sogn, er Kirkefondet i gang med en spændende evalueringsopgave i et sogn, som bl.a. pga. sin størrelse via dispensationer fra Kirkeministeriet er gået nye veje i sin måde at organisere det kirkelige liv på. Kirkefondets opgave er gennem en omfattende proces med spørgeskemaer og interviews både internt blandt ansatte, menighedsråd og frivillige ved sognets 7 kirker og eksternt blandt borgere på Vesterbro at afdække, hvordan organiseringen og størrelsen af Vesterbro Sogn bidrager til at realisere sognets vision og målsætning. Der er også blevet set på de frivilliges engagement og på trivsel blandt medarbejdere og præster. I maj og juni måned vil der være en omfattende undersøgelse af Vesterbroborgernes relation og holdning til de kirkelige aktiviteter i Vesterbro Sogn. Alt dette sker for at give nogle konkrete bud på, hvordan sognet kan arbejde med den videre udvikling internt og i relation til sognet, samt hvordan erfaringerne fra Vesterbro Sogn kan deles med andre.

Evalueringen og brugerundersøgelse er finansieret af Kirkeministeriet og af Kirkefondet ved hjælp af nogle af de midler, som er indkommet via salg af lukkede kirker i København. Den endelige rapport forventes offentliggjort engang i efteråret 2016. ■

Nyt fra Kirkefondet

Fotos: Charlotte Lydholm

Fantastiske Himmelske Dage

Det blev nogle fantastiske Himmelske Dage, der blev afholdt i Indre København i Kristi Himmelfartsferien fra den 5.-8. maj. Solen skinnede fra en skyfri, og byen var fuld af mennesker, der holdt fri i det gode vejr. Rådhuspladsen, Nytorv/Gammeltorv og Frue Plads var de centrale pladser for Himmelske Dage, hvor der var opstillet telte, scene og meget andet, hvor der foregik mange spændende kirkelige arrangementer.

Kirkefondets telt var placeret på Frue Plads lige ved siden af Københavns Domkirke. I teltet kunne man i sit eget tempo gå gennem en gudstjenestelaby-

rint, hvor de oldkirkelige gudstjenesteledd blev fortolket af en række kunstnere. Labyrinten var lavet i samarbejde med Open Space – Forum for kunst, tro og eksistens, og ca. 400 mennesker var i løbet af dagene gennem labyrinten, og mange var utrolig glade for oplevelsen. I teltet var der også kirkesalon og oplæsning.

Fredag og lørdag eftermiddag stod Kirkefondet med tidl. provst og bestyrelsesmedlem Finn Dyrhagen i spidsen for to Street Parade-gudstjenester. Med et jazzorkester i spidsen gik de omkring 80 deltagere gennem gaderne med stop

forskellige steder på ruten. Paraden med to præster i front fik mange københavnere til at kigge en ekstra gang.

Lørdag aften stod Kirkefondet bag en Hinke Paradis-gudstjeneste i Helligåndshuset på Strøget. Her fik alle deltagere udleveret en hinkesten, så de kunne hinke Paradis i kirkerummet. Gudstjenesten var inspireret af tekster fra den nye bog "Gudstjeneste fra kanten", som Kirkefondet udgav og holdt reception for efter gudstjenesten (Læs mere om bogen på bagsiden).

Se flere billeder på www.kirkefondet.dk

Så er Kirkefondet også på Facebook

Nu er det også muligt at følge Kirkefondets arbejde på Facebook, hvor vi vil komme med nyheder, inputs og inspiration. Hvis du er på Facebook, så gå ind og "Synes godt om" vores side.

Spændende liturgikonference

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter inviterer til liturgikonference 10.-12. oktober på Emmaus Galleri og Kursuscenter i Haslev. Konferencen er for præster, kirkemusikere og andre kirkegængere.

Konferencen sætter fokus på gudstjenestens klang, og man har inviteret Fritz Baltruweit og Alexander Deeg fra Tyskland som oplægsholdere. Læs mere om konferencen på www.fkvu.dk.

Ferielukket

Kirkefondets kontor holder ferielukket i ugerne 28-29-30, fra den 11. juli til og med 29. juli.

Tema for næste nummer af *Kirken i dag*:

Dåbsoplæring og konfirmation

Kirken *i* dag

Gudstjeneste fra kanten Liturgiske tekster fra Iona Community/WGRG

Hvert år rejser tusindvis af mennesker fra hele verden – også fra Danmark – til den lille ø Iona, som ligger ud for Skotlands barske vestkyst. Udover øens historie er Iona også kendt for Iona Community og det Iona-inspirerede fællesskab Wild Goose Resource Group, der arbejder med at gøre gudstjenestelivet fornyende og livgivende. Teologien og liturgien er præget af den keltiske levevis, der er meget livsnær og jordbunden.

”Gudstjeneste fra kanten” indeholder et stort udvalg af disse bønner, velsignelser, veksellæsninger, meditationer, dialoger og hele liturgier, som er blevet oversat til danske forhold. Bogen er opbygget efter kirkeåret og derudover er der også et afsnit om heling, som er en hel særlig tradition på Iona.

Bogen er en brugsbog, hvor man kan blive inspireret til at fejre gudstjeneste på nutidens præmisser. De enkelte dele kan bruges når som helst, f.eks. ved andre gudstjenester eller som et element i højmessen, ved andagter, morgensang eller lejrball, til egen andagt og personlig opbyggelse.

Bogen er redigeret af Jørgen Degn Bjerrum, Finn Dyrhagen, Allan Ibsen, Per Vibskov Nielsen og Charlotte Lydholm.

240 sider – kr. 299,-

Læs mere på www.kirkefondet.dk